

92
9442

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

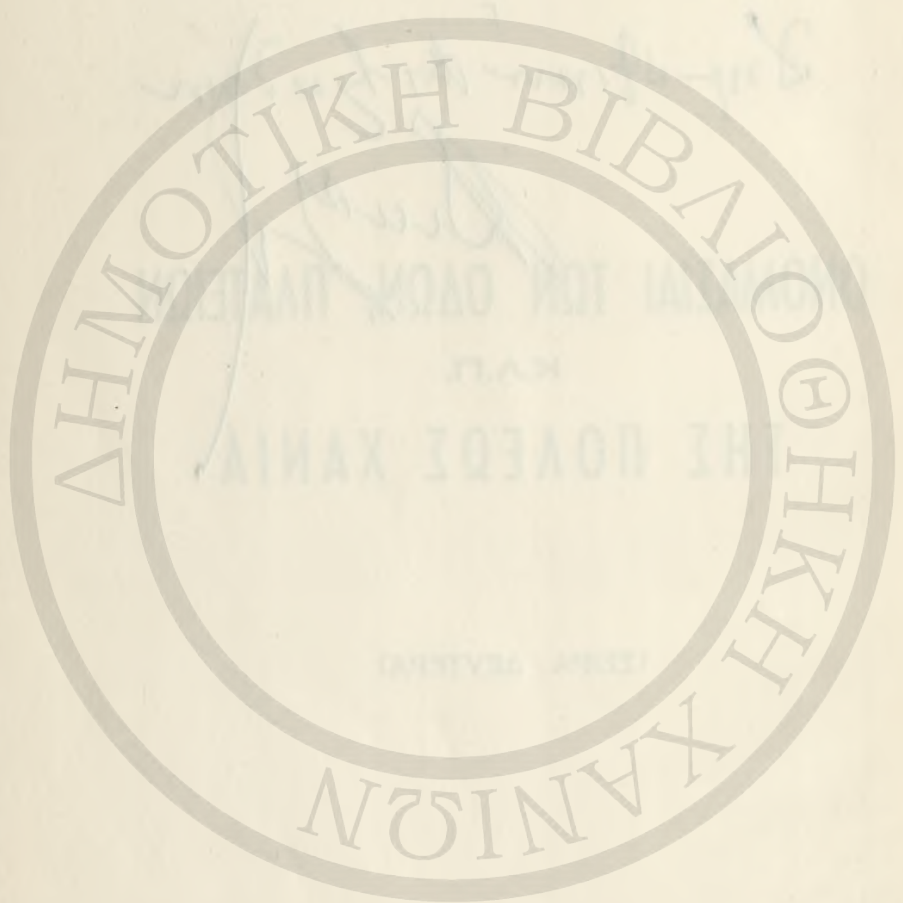
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΧΑΝΙΩΝ

ΟΝΟΜΑΣΙΑΙ ΤΩΝ ΟΔΩΝ, ΠΛΑΤΕΙΩΝ
Κ.Λ.Π.
ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΧΑΝΙΑ

(ΣΕΙΡΑ ΔΕΥΤΕΡΑ)

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΓΕΩΡΓ. ΓΕΩΡΒΑΣΑΚΗ
ΧΑΝΙΑ 1963

ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΧΑΝΙΩΝ
ΧΑΝΙΑ 1985

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

Συμφωνία της Κυβέρνησης

Καμύ

ΟΝΟΜΑΣΙΑΙ ΤΩΝ ΟΔΩΝ, ΠΛΑΤΕΙΩΝ

Κ.Λ.Π.

ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΧΑΝΙΑ

(ΣΕΙΡΑ ΔΕΥΤΕΡΑ)

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΓΕΩΡΓ. ΓΕΩΡΓΑΣΑΚΗ

ΧΑΝΙΑ 1963

MEMBER THE BOARD
OF THE LIBRARY

MEMBER THE BOARD
OF THE LIBRARY

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

— ΧΑΝΙΩΝ —

Λξξ. άριθ. 30012

Χρονολ. Είσαγ. 1-6-1966

Ειδικότηξ Βιβλ. Κεϋών.

*Αριθ. 921/ΣΗΑ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΚΑΙ

ΣΧΕΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Κατὰ τὸ ἔτος 1937, εὐθύς ὡς ἀνέλαβον Δήμαρχος Χανίων, εἰσηγήθη ἐν τῇ Διοικοῦσαν τὸν Δήμον Ἐπιτροπὴν, τὴν συγκρότησιν Ἐπιτροπῆς πρὸς ἐξεύρεσιν ὀνομάτων διὰ τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως. Εἰς τὴν εἰσήγησιν ταύτην ὡδηγήθη ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι αἱ ὁδοὶ τῆς πόλεως, πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, μετρομένων εἰς τοὺς δακτύλους τῶν δύο χειρῶν, ἦσαν ἀνώνυμοι, ὁ προσανατολισμὸς δὲ τῶν κατοίκων, τῶν ξένων ἐπισκεπτῶν καὶ τῶν Κρατικῶν κλπ. Ὑπηρεσιῶν, ἐπραγματοποιεῖτο διὰ τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς συνοικίας, γνωστῆς καὶ ταύτης μὲ τὸ παλαιὸν καὶ ἐν πολλοῖς κακόχηρον ὄνομα, ὡς π. χ. «Τζιτζαρκοῦ», «Πάνω Κούμ-Καπί», «Γαῖ-δουροσόκακο» κλπ. Ἡ καταρτισθεῖσα Ἐπιτροπὴ ἀπετελέσθη ἐκ τοῦ ὑποφαινομένου, τοῦ ἀειμνήστου Κων. Καλεμικέρη, Διευθυντοῦ τῆς Δημ. Ἐμπορικῆς Σχολῆς Χανίων καὶ τοῦ κ. Νικολ. Τωμαδάκη, τακτικοῦ σήμερον Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, διευθυντοῦ δὲ τότε τοῦ ἐν Χανίοις Ἱστορικοῦ Ἀρχείου Κρήτης. Εὐνόητον τυγχάνει, ὅτι ὁ ὑποφαινόμενος, μετέσχον τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀπλῶς λόγῳ τῆς ιδιότητός μου ὡς Δημάρχου, οὐσιαστικῶς δὲ ἡ ὅλη ἐργασία ἐγένετο ὑπὸ τοῦ κ. Τωμαδάκη. Εὐθύς ὡς ἐπραγματοποιήθη ἡ ὀνομασία τῶν ὁδῶν, ἐζήτησα παρὰ τῆς Διοικούσης τὸ Ἱστορικὸν Ἀρχεῖον Κρήτης Ἐπιτροπῆς, ἣτις ἀνέθεσεν εἰς τὸν κ. Τωμαδάκην τὴν σύνταξιν Λεξιλογίου τῶν δοθέντων εἰς τὰς ὁδοὺς ὀνομάτων. Τὸ Λεξιλόγιον τοῦτο ἐτύπωσεν ὁ Δήμος εἰς μικρὸν βιβλίον.

Διὰ τῆς παραιτέρω ὁμῶς, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1938 καὶ ἰδιαιτέρως ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ ἐντεῦθεν, ἐπεκτάσεως τῆς πόλεως πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις, ἐδημιουργήθησαν νέαι ὁδοί, αἵτινες ἦσαν ἀνώνυμοι, μὲ τὰς αὐτὰς ὡς κατὰ τὸ παρελθὸν δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τοῦ προσανατολισμοῦ τῶν κατοίκων καὶ τῶν ξένων.

Ἐν ᾧφει τοῦ γεγονότος τούτου, εὐθύς ὡς ἀνέλαβον Δή-

μαρχος μετὰ τὰς ἐκλογὰς τοῦ ἔτους 1959, ἀπηυθύνθη, λόγῳ τῆς εἰς τὴν πρώτην ὀνοματοθεσίαν οὐσιαστικῆς συμβολῆς του, ἀλλὰ καὶ τῆς πλήρους ὑπ' αὐτοῦ γνώσεως τῆς Κρητικῆς Ἱστορίας, εἰς τὸν διαπρεπῆ συμπολίτην μας Καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Νικ. Τωμαδάκη, ὅστις ἀπαντῶν εὐχαρίστως, διετύπωσε γενικὰς ἀπόψεις ἐπὶ τοῦ τρόπου ἐργασίας διὰ τὴν νέαν ὀνοματοθεσίαν. Τὸ σχετικὸν ἔγγραφόν μου καὶ ἡ ἀπάντησις τοῦ κ. Τωμαδάκη δημοσιεύονται ἐν συνεχείᾳ.

Διαβιβάσας ἀμέσως μετὰ ταῦτα εἰς τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον τὴν ἀπάντησιν τοῦ κ. Τωμαδάκη, εἰσηγήθη εἰς τοῦτο τὴν συγκρότησιν Ἐπιτροπῆς πρὸς ἐξεύρεσιν ὀνομάτων διὰ τὰς νέας ἀνωνύμους ὁδοὺς. Ἡ Ἐπιτροπὴ, συνεδριάσασα κατ' ἐπανάληψιν, συνέταξε κατάλογον ὀνομάτων, ὃν ὑπέβαλεν εἰς τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον. Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἀπησχολήθη τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον εἰς ἀλλεπαλλήλους συνεδριάσεις, καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς τετραετίας, ὅπῃ τοῦ ἔτους 1959 μέχρι σήμερον, ἔλαβον δὲ χώραν μακρὰ καὶ ἀτέρμονοι συζητήσεις, συνεστήθησαν νέαι Ἐπιτροπαί, γενικῶς δὲ ἡ ὑπόθεσις περιῆλθεν εἰς ἀδιέξοδον. Πρὸ τῆς τοιαύτης καταστάσεως ὑπεχρεώθη νὰ προτείνω εἰς τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον, ἀντὶ ὀνομάτων νὰ δοθοῦν εἰς τὰς ὁδοὺς ἀριθμοί. Τὴν ἀποψιν ταύτην ἐδέχθη μὲν ἡ Νομαρχία, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τέλους, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 753)4.10.62 ἀποφάσεώς του, ἐνέκρινεν ὀδοῦν ὀνόματα, ἐπιφυλαχθὲν ὅπως ἐπανέλθῃ διὰ τὴν ἔγκρισιν καὶ ἄλλων, πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἀπαιτουμένου ἀριθμοῦ.

Διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ὀνομάτων τούτων συνεστήθη, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 293)14.5.1963 ἀποφάσεως τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, νέα Ἐπιτροπὴ, μὴ συνεδριάσασα ἔτι.

Ἦδη ἐκτυποῦται τὸ Λεξιλόγιον τῶν ἐγκριθέντων ὀνομάτων, ὡς δευτέρα σειρά, πρώτης τοιαύτης θεωρουμένης τῆς τοῦ ἔτους 1938. Εἰς τὸ Λεξιλόγιον τοῦτο περιλαμβάνονται καὶ τὰ μετὰ τὸ ἔτος 1938 δοθέντα ὀλίγα ὀνόματα, εἴτε εἰς νέας ὁδοὺς, εἴτε εἰς παλαιὰς τοιαύτας διὰ τῆς μετονομασίας αὐτῶν.

Ἐν Χανίοις τῇ 5 Σεπτεμβρίου 1963

Ὁ Δήμαρχος Χανίων
ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΣΚΟΥΛΑΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΗΜΑΡΧΟΥ

Ἐν Χανίοις τῇ 17 Σεβρίου 1959

Ἄριθ. Πρωτ. 6931

Π ρ ο ς

**Τὸν Ἀξιότιμον κ. Νικόλ. Τωμαδάκη
Καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Ὁδὸς Βάσου ἀριθ. 17**

Ἐνταῦθα

Προκειμένου νὰ εισηγηθῶμεν εἰς τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον τὴν ὀνοματοθεσίαν πενήτην καὶ πλέον νέων ὁδῶν τῆς πόλεως, ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ παρακαλέσωμεν ὅπως, λόγω τῶν ἰδιαιτέρων μελετῶν σας περὶ τὴν ἱστορίαν τῆς Κρήτης καὶ τῆς κατὰ τὸ ἔτος 1938 συμμετοχῆς σας εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν, ἣτις ἔδωσε τὰ ὀνόματα εἰς τὰς λοιπὰς ὁδοὺς τῆς Πόλεως, καὶ ἥς Ἐπιτροπῆς ὑπῆρξατε τὸ κυριώτερον μέλος, παράσχητε ἡμῖν τὴν γνώμην σας, ἵνα κατὰ τὸν ἀρτιώτερον τρόπον τιμηθῶσι τὰ κάτωθι πρόσωπα καὶ γεγονότα ἀξιόλογα.

Ἐν προκειμένῳ φρονοῦμεν ὅτι εἶναι ὀρθὸν νὰ τιμηθῶσι τὰ κάτωθι πρόσωπα καὶ γεγονότα.

1) Ὁ ἰατρὸς Βώμ, φιλέλλην καὶ φιλόκρης, προσφέρας σημαντικὰς ὑπηρεσίας εἰς τὸ Χριστιανικὸν στοιχεῖον τῆς Νήσου κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετίας τῆς Τουρκοκρατίας.

2) Ὁ Ἑλληνοϊταλικὸς Πόλεμος 1940—41, ὅστις ἀποτελεῖ τὸ ἔπος τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος καὶ

3) Ἡ Μάχη τῆς Κρήτης, ἣτις ἀποτελεῖ ἓν τῶν πλέον σημαντικῶν γεγονότων τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου. Τὴν Μάχην τῆς Κρήτης, συνυφασμένην καθ' ἡμᾶς καὶ πρὸς τὴν τετραετῆ Γερμανικὴν Κατοχὴν τῆς Νήσου, διαιροῦμεν εἰς τρεῖς περιόδους.

α) Τὴν Μάχην τῶν Ἀλεξιπτωτιστῶν.

β) Τὴν Ἐθνικὴν Ἀντίστασιν 1941—45 καὶ

γ) Τὴν Διπλωματικὴν Μάχην.

Τέλος παρακαλοῦμεν, ὅπως ἐλέγξητε τὸ παραδοθὲν ἤδη ὑμῖν ἀντίγραφον Πρακτικοῦ τῆς ὑπὸ τοῦ προηγουμένου Δημ. Συμβουλίου συσταθείσης Ἐπιτροπῆς ὀνοματοθεσίας τῶν ὁδῶν, γνωρίσητε δ' ἡμῖν τὰς ἐπὶ τούτου ἀπόψεις ὑμῶν, δι' ἓν ἕκαστον τῶν ἀναφερομένων προσώπων καὶ γεγονότων.

**Ὁ Δήμαρχος Χανίων
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΚΟΥΛΑΣ**

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Β. ΤΩΜΑΔΑΚΗΣ

Τακτ. Καθηγητής του Πανεπιστημίου

Μασσαλίας 4-^α Αθήναι

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Νεβρίου 1959

Π ρ ὶ σ

Τὸν Κον Νικ. Ι. Σκουλᾶν

Δήμαρχον Χανίων

Ἐνταῦθα

Ἀξιότιμε κ. Δήμαρχε,

Ἀπαντῶν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 6931 τῆς 17-9-1959 Ὑμέτερον ἔγγραφον, ἔχω τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσω Ὑμῖν, ὅτι λαβὼν ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ Πρακτικὸν τῆς Ἐπιτροπῆς ὀνοματοθεσίας τοῦ Δήμου Χανίων τοῦ 1955 ἔτους, κατέληξα εἰς τὰ ἑξῆς:

1) Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, δὲν δικαιολογεῖται ἡ ὀνομασία ὁδῶν διὰ τῶν ὀνομάτων τῶν προταθέντων ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ὀνοματοθεσίας τοῦ 1955, ἔξαιρέσει τῶν ἑξῆς δέκα: Νικ. Πλαστήρα, Φούμηδων, Σαριδαντώνη, Γογονῆ, Ἀναγνώστη Μάντακα, Γεωργίου Κορκίδη, Κωνστ. Μαλινουῦ, Ἰωσήφ Λεκανίδη καὶ Παπαμαλέκου.

2) Κατ' ἐμὲ κριτὴν, αἱ δοθεῖσαι ὀνομασίαι κεντρικωτάτων ὁδῶν καὶ πλατειῶν εἰς τὸν στρατηγὸν Τζανακάκη, ὑπουργὸν Δημητρακάκη, ταξίαρχον Μαρκόπουλον κακῶς καὶ βεβιασμένως ἐδόθησαν. Πολυάριθμοι συμπολίται κ. ἄ. Κρήτες παρέσχον ἀναλόγους πρὸς τοὺς ὡς ἄνω τρεῖς ὑπηρεσίας.

3) Κατ' ἐμὲ κριτὴν, οὐδαμῶς δικαιολογεῖται ἡ ὀνομασία πλατείας ἡ ὁδοῦ Κοτζάμπαση, ἐκ τοῦ τυχαίου φόνου τοῦ καβάζη τούτου τοῦ Ρωσικοῦ Προξενείου, καθ' ὃν χρόνον πολυάριθμοι Κρήτες ἔπεσαν μαχόμενοι ὑπὲρ ἐλευθερίας καὶ δὲν ἐτιμήθησαν δι' ὁδῶν. Πολλῶ μᾶλλον οὐδὲ σκέψις δύναται νὰ γίνῃ περὶ ὀνομασίας ὁδοῦ Λαρεντζάκη-Παπαδάκη, μολοντί οἱ δύο οὗτοι Κρήτες ἀδίκως ἐξετελέσθησαν. Τὸ ἀντίθετον θὰ ἦτο προσωπικὴ προσβολὴ κατὰ τοῦ Ἐλευθ. Κ. Βενιζέλου.

4) Κατ' ἐμὲ κριτὴν, δὲν ἐπιτρέπεται ἡ μεταβολὴ τῶν καλῶς ἢ κακῶς τεθέντων ὀνομάτων κατὰ τὴν ἀρχικὴν ὀνοματοθεσίαν τῶν ὁδῶν. Μία πόλις δὲν σοβαρεύεται ὅταν γράφῃ καὶ σβῆνῃ. Πρέπει ὁμως νὰ προσέχῃ τί γράφει.

Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ πρέπει ν' ἀπαλειφθοῦν τὰ ἱστορικὰ ὀνόματα τῶν Ἰωάννου Φωτιάδη, Γεωργίου Βέροβιτς ἢ Κωνστ. Σφακιανᾶκη.

5) Τὸ ὅτι διετέλεσέ τις δήμαρχος τῆς πόλεως δὲ συνιστᾷ ἀποχρῶντα λόγον ὀνομασίας ὁδοῦ, ἀλλὰ τὰ τυχὸν μεγάλα ὑπὲρ τῆς πόλεως ἔργα. Εἰς τοῦτο ἐπαφίεμαι εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Χανίων. Πάντως ἀδικαιολόγητος φαίνεται προσωπικῶς εἰς ἐμὲ ἡ ὀνομασία ὁδῶν Ἐμμ. Σειραδάκη, Ν. Σκαμνᾶκη καὶ Ἰωάν. Μουντάκη.

6) Νέα ὀνόματα πρὸς ὀνομασίον ὁδῶν προτείνω τὰ κάτωθι ἑπτὰ: Χ. Πωλογεώργη πολιτευτοῦ Σφακίων, Ἰωάννου Σκουλά καὶ Ἰωάν. Βολάνη ἐκ Λάκκων καὶ Ἀναστασάκη ἐκ Κισάμου (πατὴρ τοῦ ἱατροῦ), διὰ νὰ τιμηθοῦν αἱ ἀντίστοιχοι πατριωτικαὶ οἰκογένειαι καὶ ἐπορχίαι. Μάχης τῆς Κρήτης, διὰ νὰ τιμηθοῦν οἱ πολεμικοὶ καὶ πολιτικοὶ ἀγωνισταὶ αὐτῆς καὶ ἡ ἔθνικὴ ἀντίστασις (1941—1945). Ἀγαθαγγέλου Ζηρουχάκη ἐπισκόπου Κυδωνίας καὶ Ἀποκερώνου (καὶ ὅλως κατ' ἐξαίρεσιν ἐκ τῶν ζώντων) Ἰωάννου Καλιτσουνάκη ἀκαδημαϊκοῦ κλπ. διὰ νὰ τιμηθοῦν ἐν τῷ προσώπῳ των τὰ Γράμματα καὶ αἱ Ἐπιστῆμαι.

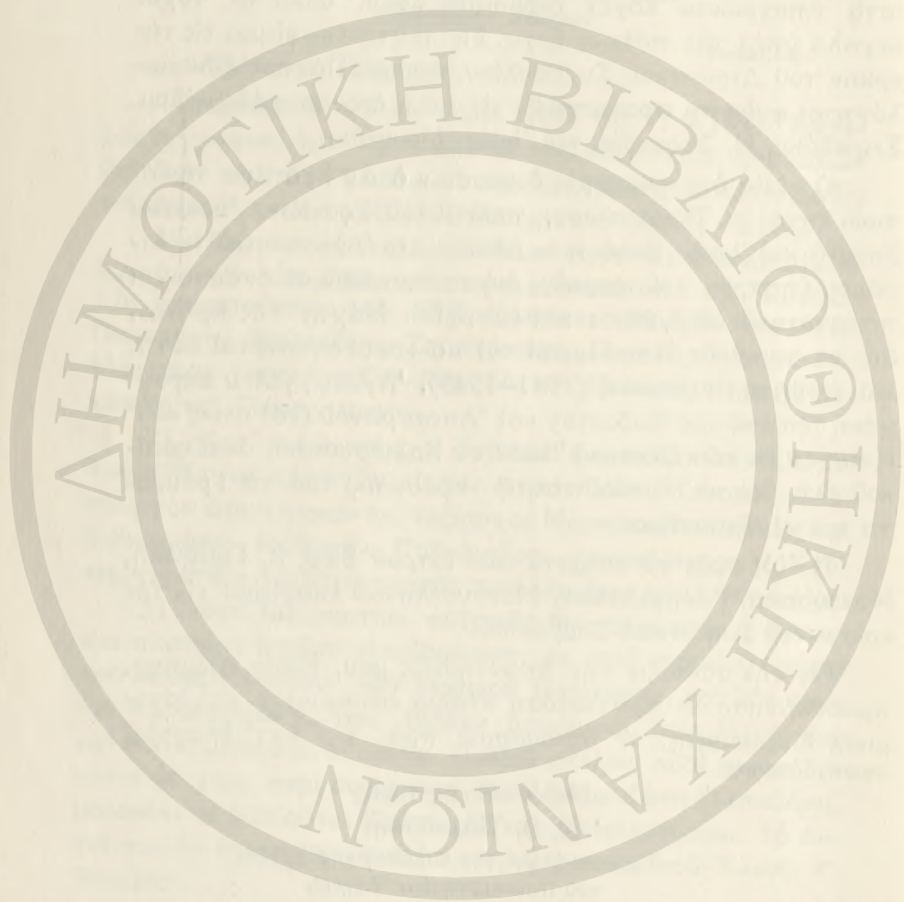
7) Ὡς πρὸς τὰ ὀνόματα τῶν ἱατροῦ Βώμ, Κ. Γερακάκη, Μανούσακα, Γεωργιλάδων, Μανουσέληδων ἐπαφίεμαι εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου.

Εἰς τὴν σύνταξιν τῆς ἀπαντήσεώς μου, Κύριε Δήμαρχε, προσεπάθησα νὰ πρυτανεύσῃ πνεῦμα εὐθυκρίσιας καὶ ἱστορικῆς δικαιοσύνης, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν κατ' ἐπαρχίας σκοπιμότητα.

Μετὰ πάσης τιμῆς

Ν. Β. Τωμαδάκης

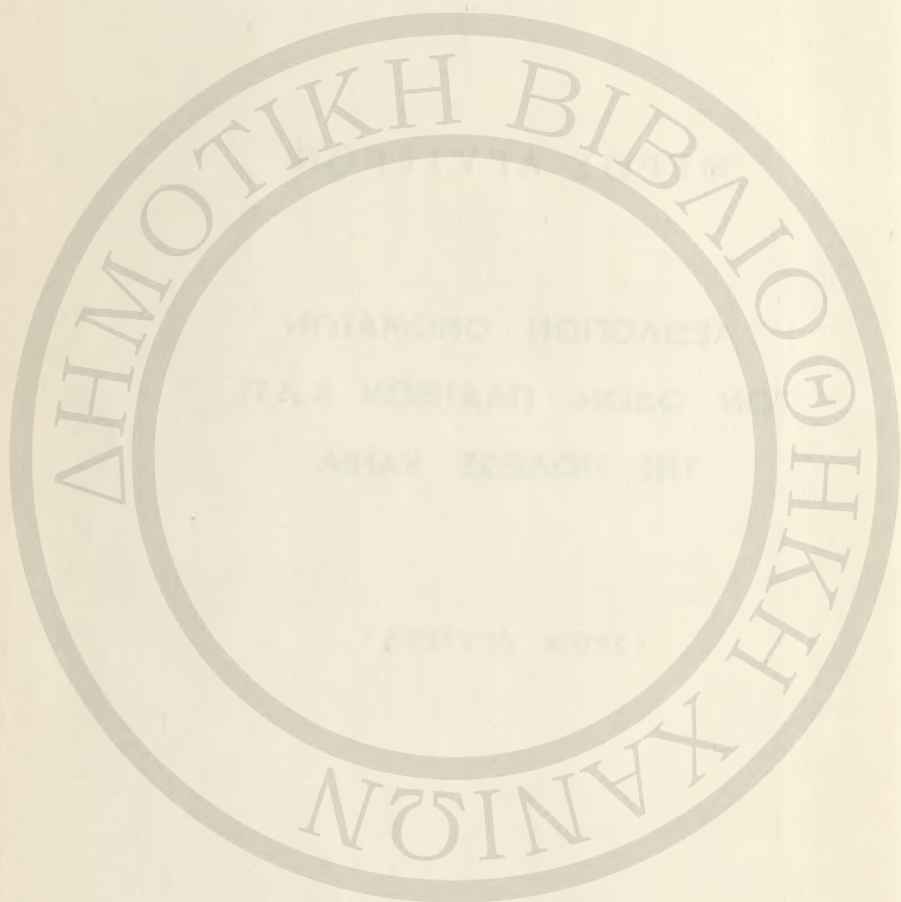
Προκοσμητῶρ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς
τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ
ΤΩΝ ΟΔΩΝ, ΠΛΑΤΕΙΩΝ Κ.Λ.Π.
ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΧΑΝΙΑ

(ΣΕΙΡΑ ΔΕΥΤΕΡΑ)

Ἄλμυρίδα: Λιμενίσκος καὶ Χωρίον εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Ἀποκορώνου, ἀνατολικῶς τῶν Καλυβῶν. Ἐχρησιμοποιήθη πολλάκις κατὰ τὰς Κρητικὰς Ἐπαναστάσεις διὰ τὸν ἐφοδιασμὸν ἐκ τῆς Ἐλευθέρας Ἑλλάδος τῶν Ἐπαναστατῶν, τὴν ἀποβίβασιν ἐθελοντῶν κλπ.

Πέριξ τῆς τοποθεσίας ταύτης ἔλαβον χώραν συγκρούσεις τῶν Ἐπαναστατῶν μετὰ τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ κατὰ τὰς ἐπαναστάσεις 1878 καὶ 1895—97. Ἡ σπουδαιοτέρα ἦτο ἡ τριήμερος μάχη τῆς 30 Ἰουνίου μέχρι τῆς 2 Ἰουλίου 1896.

Ἀποστολίδης Μισαήλ: Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος. Ἐγενήθη εἰς τὸ Χωρίον Μελισουργὸ Κισάμου τὸ 1789. Παιὶς εἰσήλθεν εἰς τὴν Μοῦνην Γωνιάς, ὅπου ἐδιδάχθη τὰ πρῶτα γράμματα καὶ ἐχειροτονήθη διάκονος καὶ Πρεσβύτερος. Ἀκολούθως ἐφοίτησεν εἰς τὸ Φιλολογικὸν Γυμνάσιον Σμύρνης, ὅπου ἐδίδασκεν ὁ Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος. Διετέλεσεν Ἐφημέριος καὶ Διδάσκαλος τῶν Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων Βιέννης καὶ Τεργέστης, ἐνήργησε δὲ, προτροπῇ τοῦ Ι. Καποδιστρίου, ἐράνους διὰ τὴν ἰδρυσιν Ὀρφανοτροφείου τῶν ἐν Εὐρώπῃ Ἑλληνοπαίδων. Τὸ 1832 ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Λουδοβίκου εἰς Μόναχον καὶ ἐδίδαξε τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν εἰς τὸν Βασιλέα Ὁθωνα, μεθ' οὗ κατῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀρχομένου τοῦ 1833. Ὅτε ἰδρῦθη τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, διωρίσθη πρῶτος Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς αὐτοῦ καὶ πρῶτος κοσμήτωρ. Κατὰ τὸ 1842—43 ἐξελέγη Πρύτανις τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, καθὼς καὶ κατὰ τὸ 1850—51. Τὴν 7.9.1852 ἐχειροτονήθη Μητροπολίτης Πατρῶν καὶ Ἠλείας καὶ τὴν 30ην Δεκεμβρίου 1861 Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν. Ἀπεβίωσε τὴν 21ην Ἰουλίου 1862.

Ἀπτέρα: Ἀρχαία πόλις τῆς Κρήτης, κειμένη εἰς τὸν λόφον ἄνωθεν τοῦ Τουρκικοῦ Φρουρίου Ἰτζεδίν, παρὰ τὸ σημερινὸν χωρίον Μεγάλα Χωράφια Ἀποκορώνου, ὅπου σώζονται σημαντικώτατα καὶ πλεῖστα ἐρείπια ὡς καὶ τμῆμα τοῦ τείχους. Ἦτο αὐτόνομος πόλις, ἔχουσα ἴδια νομίσματα, συμμαχίσασα δὲ μετὰ πολλὰς πόλεις. Ἐβοήθησε τοὺς Σπαρτιάτας κατὰ τὸν Βον Μεσσηνιακὸν πόλεμον καὶ ὑπέγραψε τὴν

συνθήκην με τὸν Εὐμένην Β' τῆς Περγάμου. Ἔδρα Ἐπισκόπου κατὰ τὴν Βυζαντινὴν περίοδον, ὠνομάζετο καὶ Ἀπτερία ἢ Ἀπτεραία καὶ Ἄπτερα.

Ἀριστοτέλης: Εἰς τῶν μεγίστων φιλοσόφων τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Ἐγεννήθη εἰς τὰ Στάγειρα τῆς Μακεδονίας τὸ 384 π.Χ. καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν Χαλκίδα τὸ 323. Ἦτο μαθητῆς τοῦ Πλάτωνος καὶ διδάσκαλος τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου. Εἶναι ὁ ἰδρυτῆς τοῦ περιφήμου Λυκείου. Ἐκ τοῦ ἔργου του διεσώθησαν 143 συγγράμματα διαιρούμενα ὡς ἀκολουθῶς :

1) Λογικά, 2) Φυσικά, 3) Βιολογικά, 4) Μεταφυσικά, 5) Ἠθικά, 6) Πολιτικά, 7) Τεχνολογικά καὶ 8) Προβλήματα.

Μετὰ τοῦ διδασκάλου του Πλάτωνος ἀποτελεῖ τὴν φωτεινὴν δυάδα τῆς φιλοσοφίας τοῦ ἀρχαίου κόσμου.

Βαμβακᾶς Ἰωάννης, Νικολάου: Ἐγεννήθη ἐν Χανίοις τὴν 21.11.1870. Τὸ 1892 ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τοῦ Φυσικομαθηματικοῦ τμήματος τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Εἰς Κρήτην ἐπανῆλθε τὸ 1895, ἰδρυσε δὲ ἀμέσως Δημοτικὸν Χημεῖον, 9 ἔτη πρὸ τῆς ἰδρύσεως ἐν Ἐλλάδι Δημοσίου Χημεῖου, καταστραφέν κατὰ τὰς ὑπὸ τῶν Τούρκων σφαγὰς καὶ πυρκαϊᾶν τῆς πόλεως τὸ 1897. Κατετάγη ὡς ἐθελοντῆς καὶ ἐπολέμησε κατὰ τὸν Ἑλληνοτουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1897. Ἐπανιδρυθέντος τοῦ Χημεῖου Χανίων τὸ 1900, διωρίσθη Διευθυντῆς αὐτοῦ, διατελέσας τοιοῦτος μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου 1937. Διὰ τῶν ἐργασιῶν του προέβαλε τὴν Κρήτην καὶ τὰ Χανιά εἰδικώτερον, εἰς τὰ Διεθνή Χημικὰ Συνέδρια τοῦ Βερολίνου, τῆς Ρώμης καὶ τοῦ Λονδίνου. Τὸ 1913 ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Κρητικῆς Πολιτείας αἱ ὑπ' αὐτοῦ συνταχθεῖσαι «Ἔργασια τοῦ ἐν Χανίοις Δημοσίου Χημεῖου», ἀποτελέσασαι πρότυπον διὰ τὰς χημικὰς ἐρεῦνας, ἠκολούθησαν δὲ πολλοὶ ἄλλοι ἐπιστημονικαὶ ἐργασίαι αὐτοῦ. Ἐπὶ 32 ἔτη μέχρι τοῦ 1930, ἐξετέλει δωρεὰν τὰς χημικὰς καὶ ἰκροβιολογικὰς ἐξετάσεις τοῦ Δημοτικοῦ Νοσοκομείου Χανίων, ἀνεκάλυψε δὲ οὗτος τὴν νοθεῖαν τῆς κινήσης. Ἀπεβίωσεν ἐν Χανίοις τὴν 10ην Ἀπριλίου 1960.

Βολάνης Ἰωάννης, Ἀνδρέου: Ἐγεννήθη εἰς Λάκκους.

Μετέσχε τῆς Ἐπαναστάσεως 1866-69 ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μέχρι τέλους, λαβὼν ἀπαντας τοὺς βαθμοὺς τοῦ Ἐκατοντάρχου μέχρι τοῦ Χιλιάρχου. Ἔλαβε μέρος ὡσαύτως εἰς ἀπάσας τὰς ἐπακολουθησάσας Ἐπαναστάσεις. Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν 1895-96 ἠγήθη σώματος ἐπιλέκτων Λακκιωτῶν ὑπὸ ἰδίαν σημαίαν.

Βουλγαρίδης Κωνσταντῖνος : Ὑποπρόξενος τῆς Ρωσίας ἐν Χανίοις κατὰ τὴν ἱστορικὴν περίοδον τῶν τελευταίων κατὰ τῶν Τούρκων Κρητικῶν Ἐπαναστάσεων.

Οὗτος, ἐκτὸς τῆς συνεχοῦς διπλωματικῆς δραστηριότητος, τὴν ὁποίαν ἀνέπτυσε διὰ τὴν εὐόδωσιν τῶν ἠρωϊκῶν ἀγῶνων τῆς Κρήτης, μετέτρεψε τὴν ἐν Χαλέπα οἰκίαν του εἰς Κέντρον τῆς Ἐθνικῆς Ἐταιρίας, ἣτις ἐκαλλιέργει τὴν Μεγάλην Ἰδέαν τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν ὑποδούλων Ἑλλήνων καὶ ἔνθα συνηντῶντο πολλοὶ ἐξέχοντες πολιτεύομενοι καὶ διανοοῦμενοι τῶν Χανίων, ἐν οἷς καὶ οἱ Ἐλευθ. Βενιζέλος, Φούμης, Σήφακας κλπ.

Ἐπίσης ἡ οἰκία του μετεβάλλετο κατὰ τὰς διαφόρους ἀνωμάλους περιστάσεις εἰς ἄσυλον ἑκατοντάδων γυναικοπαίδων, τὰ ὁποῖα διέτρεφε καὶ συνετήρει ἰδίαις δαπάναις. Αἶ κατὰ διαφόρους, ἐξαιρετικῶς δυσκόλους περιόδους, διὰ λόγους ἀσφαλείας γινόμεναι μεταφοραὶ γυναικοπαίδων καὶ γερόντων ἐκτὸς τῆς Κρήτης, διὰ σκαφῶν τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Ρωσικοῦ Πολεμικοῦ στόλου, ὠφείλοντο ἀποκλειστικῶς εἰς ἐνεργείας του.

Βουράκης Ἰωάννης : Ἐγεννήθη εἰς Μεσκλᾶ Κυδωνίας τὸ 1870. Τὸ 1886, ἀποφοιτήσας τοῦ δημ. σχολείου, μετέβη εἰς Ἀθήνας, ὅπου ἐτελείωσε τὸ Γυμνάσιον καὶ κατετάχθη εἰς τὴν Χωροφυλακὴν. Τὸ 1897 κατῆλθεν ὡς ἐθελουτῆς εἰς Κρήτην, μετὸν στρατὸν τοῦ Συνταγματάρχου Βάσου, φέρων τὸν βαθμὸν τοῦ Ἐνωμοτάρχου.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Πρεβέζης τὸ 1912, ἔχων βαθμὸν Ὑπομοιράρχου, διωρίσθη διοικητῆς Χωροφυλακῆς αὐτῆς, ἀκολουθῶν δὲ ὡς Μοίραρχος, ὑπηρέτησεν εἰς Ἀθήνας, Σάμον κλπ. Κατὰ τὸ 1914, μετὰ βαθμὸν ταγματάρχου, διωρίσθη Ἀνώτερος Διοικητῆς Χωρ(κ)ῆς Πελοποννήσου. Ἔλα-

βε μέρος εις τὸ κίνημα τῆς Θεσσαλονίκης. Τὸ 1923 διωρίσθη Ἄνωτερος Διοικητὴς Χωροκῆς Κρήτης. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Μάχης τῆς Κρήτης, ὡς Ἄνωτερος Διοικητὴς Χωροφυλακῆς, ἠνδραγάθησε. Μὲ μόνον σύντροφον τὸν ὄδηγόν τοῦ αὐτοκινήτου του ἐξώρμησε τρεῖς φορές, μὲ τὸ ὄπλον ἀνὰ χεῖρας, πρὸς τὴν ἐξοδὸν τῆς πόλεως, εἰς τὴν ὁδὸν Σούδας. Κατὰ τὰς δύο πρώτας ἐξορμήσεις, Γερμανοὶ Ἀλεξιπτωτισταὶ κατέστρεψαν τὸ αὐτοκίνητον εἰς ὃ ἐπέβαιναν, ἐπανελθὼν δὲ παρέλαβε τρίτον αὐτοκίνητον καὶ κατὰ τὴν τρίτην τοιαύτην ἐξορμήσιν, εἰς συμπλοκὴν, ἐφόνευσε τρεῖς Γερμανοὺς, τῶν ὁποίων παρέλαβε τὸν ὄπλισμόν.

Μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Κρήτης, οἱ Γερμανοὶ ἐξώρισαν αὐτόν, μετὰ τοῦ ὄδηγοῦ του εἰς Γερμανίαν, ὅπου καὶ ἀπεβίωσαν ἀμφοτέρω, ἐὰν δὲν ἐξετελέσθησαν ἐκεῖ.

Γερακάκης Κωνσταντῖνος: Ἐγεννήθη ἐν Χανίοις. Ἐμυήθη εἰς τὴν Φιλικὴν Ἐταιρίαν. Διέθεσε τὴν μεγάλην περιουσίαν του, πρὸ μὲν τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, διὰ τὴν ἴδρυσιν καὶ συντήρησιν ἐν Χανίοις Σχολείου καὶ Νοσοκομείου, μετὰ δὲ ταύτην ὑπὲρ τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνος.

Γεωργιλᾶδες: Ἐπιφανὴς οἰκογένεια ἐκ Κισάμου. Σπουδαιότεροι ἐκπρόσωποι ταύτης εἶναι:

α) Κωνστ. Γεωργιλᾶς: Ἀρχηγὸς τῶν Χαϊνηδων, διέπρεψε κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 ἐν Κρήτῃ, ἐκκαθάρισας τὴν περιφέρειαν Ἰνναχωρίων ἐκ τῶν αἰμοβόρων Τούρκων.

β) Στυλιανὸς Γεωργιλᾶς: Ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν ἰατρὸς τοῦ τέως Δημοτ. Νοσοκομείου, εἰργάσθη μετ' ἄκρας εὐσυνειδησίας καὶ ἥσκησε τὸ ἰατρικὸν ἐπάγγελμα ἐν τῇ πόλει ἐπὶ δεκαετηρίδας καθ' ὑποδεγματικὸν τρόπον, θεραπεύων τοὺς ἀπόρους πάντοτε ἀμισθί. Ἀπεβίωσε τὴν 24.4.1960 εἰς Πύργον Ψηλόπερον Κυδωνίας.

Γογονῆς Ἀναγνώστης: Ἐγεννήθη ἐν Στύλῳ Ἀποκορώνου.

Ἔλαβε μέρος εἰς ἀπάσας τὰς ἀπὸ τοῦ 1866 καὶ ἐντεῦθεν Κρητικὰς Ἐπαναστάσεις. Ἀπὸ τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τοῦ 1866, ὠρίσθη εἰς ἐκ τῶν πρώτων Ἀρχηγῶν τῆς ἐπαρχίας Ἀποκορώνου μετὰ τῶν Μ. Μυλωνογιάννη, Κωσταροῦ Βολουδάκη καὶ Κ. Μαλινουῦ. Κατὰ τὸ 1878 προσέβαλε τὸ

φρούριον Ἰτζεδίν, παρὰ τὸ γενονὸς ὅτι ἐβάλλετο καὶ ὑπὸ τοῦ Τουρκικοῦ στόλου, τὴν δὲ 11ην Ἰουνίου ἰδίου ἔτους, προσέβαλεν εἰς Τσιβαρᾶ Ἀποκορώνου, πολλαπλασίους Τούρκους, ἐπιφέρας εἰς αὐτοὺς μεγάλας καταταστροφὰς καὶ καταδιώξας μετ' ἄλλων αὐτοὺς μέχρι τῆς ἀκτῆς. Τέλος κατὰ τὸ 1895—98, παρὰ τὴν βαρεῖαν νόσον ἣ ὁποία τὸν κατέτρυχε, μετέσχε τῆς ἐπαναστάσεως, ὡς δεῦτερος Ὑπαρχηγὸς τῆς ἐπαρχίας Ἀποκορώνου.

Γουβερνέττο : Ὁρθόδοξος Μονή, κειμένη ἐντὸς τῶν Ὁρέων τοῦ Ἀκρωτηρίου Χανίων (ὑψ. 245), τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου (Κυρίας τῶν Ἀγγέλων), με παρεκλήσια τῶν Ἁγίων Δέκα καὶ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Ἐρημίτου. Ἡ σημερινὴ Μονή, ἰδρυθεῖσα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17ου αἰῶνος, συνεχίζει τὴν παράδοσιν καὶ ἱστορίαν τῆς εἰς τὴν φάραγγα, βορείως ταύτης, κειμένης ἐν ἐρειπίοις ἀρχαιοτέρας (11 αἰῶνος) τοιαύτης, γνωστῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα «Καθολικὸν» καὶ τιμωμένης ταύτης ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου Ἐρημίτου. Εἰς τὴν παλαιὰν Μονὴν, ἔλαβε χώραν κατὰ τὸ 1570, ἣ ὑπὸ τὸν Γ. Καντανολέον σύσκεψις τῶν Ριζορχῶν, ἣτις ἀπεφάσισε τὴν κατὰ τῶν Ἐνετῶν ἐπανάστασιν. Ἡ σημερινὴ Μονὴ πολλακίς κατεστράφη, σφαγέντων τῶν Μοναχῶν, ὑπὸ τῶν Τούρκων, λόγῳ τῆς συμμετοχῆς αὐτῆς εἰς τὰς διαφόρους ἐπαναστάσεις.

Γωνιά : Μονή, τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου, κειμένη δὲ παρὰ τὸ χωρίον Κολυμβάρι, δυτικῶς τῶν Χανίων. Ὡκοδομήθη κατὰ τὰ ἔτη 1618—1634, ὑπὸ τοῦ Κυπρίου Μοναχοῦ Βλασίου καὶ τοῦ Βενεδίκτου Τζαγκαρόλα, συνεπληρώθη δὲ ὑπὸ τοῦ Γεωργ. Μουρμούρη. Κατὰ τὰς διαφόρους Κρητικὰς ἐπαναστάσεις ὑπέστη πολλὰς φθορὰς ἢ καὶ καταστροφὰς, λόγῳ τῆς συμμετοχῆς αὐτῆς εἰς ταύτας, κατὰ δὲ τὴν Γερμανικὴν Κατοχὴν ὑπῆρξε Κέντρον Ἐθνικῆς Ἀντιστάσεως. Πολλοὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς ἀνεδείχθησαν σημαίνοντες Ἱεράρχαι κλπ.

Δεβόγας Κωνσταντῖνος : Ἐγενήθη εἰς Σφακὸν Κακοδικίου Σελίνου τὸ 1812. Διετέλεσεν Ἀρχηγὸς καὶ Πληρεξούσιος Σελίνου, χρηματίσας ἐκ περιτροπῆς Πρόεδρος τῆς Ἐπα-

ναστατικῆς Συνελεύσεως τοῦ 1866, τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως τοῦ 1878 καὶ τῆς Ἐπαναστατικῆς Συνελεύσεως τοῦ Ὀμαλοῦ τὸ 1895. Μετέσχεν ἐνεργῶς τῶν Ἐπαναστάσεων 1841, 1858, 1866, 1877, 1894—95. Τὸ 1854, φρονῶν ὅτι ὁ ἔκτραγος Κριμαϊκὸς πόλεμος ἀπετέλει εὐκαιρίαν διὰ τὴν Κρήτην, ὠργάνωσε, μετὰ τοῦ Ἀναγνώστη Φούμη, συνέλευσιν εἰς Ὀμαλόν, ἣτις ἀπεφάσισεν ἐπανάστασιν τῆς Κρήτης, ματαιωθεῖσαν τελικῶς τῇ ἐπεμβάσει τοῦ Ἑλληνοσ Προξένου. Ἀπεβίωσε τὸ 1895.

Δημητρακάκης Στυλιανός : Πολιτευτὴς, γεννηθεὶς εἰς Χανιά τὸ 1903. Ἐσπούδασε Νομικὰ καὶ πολιτικὰς Ἐπιστήμας εἰς Ἀθήνας καὶ Παρισίους. Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1941 ἀνέλαβε τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης εἰς τὴν ὑπὸ τὸν Ἐμμ. Τσουδερόν Κυβέρνησιν, ἐγκατασταθεῖσαν μετὰ τὴν κατάληψιν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν τῆς Ἑλλάδος, εἰς Χανιά, ἀκολουθῶν δὲ εἰς Κεῖρον. Διετήρησε τὸ ἀξίωμα τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης μέχρι τοῦ ἔτους 1944, ἀναλαβὼν ἐπὶ τι διάστημα καὶ τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν. Ἀπέθανεν εἰς Ἀθήνας τὸ 1947.

Δημητρίου Ἀνδρέας : Νεαρὸς Κύπριος ἀγωνιστὴς τῆς ΕΟΚΑ, ἀπαγχονισθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀγγλικῶν Ἀρχῶν, ὁμοῦ μετὰ τοῦ Δημητρίου Καραολῆ, εἰς τὸ προαύλιον τῶν φυλακῶν Λευκωσίας, τὴν 10ην Μαΐου 1956. Ἡ πίστις καὶ ἡ γενναιότης του τὸν κατέστησαν σύμβολον τῆς ἀγωνιζομένης Κυπριακῆς νεότητος.

Διγενῆς Ἀκρίτας : Θρυλικὸς Βυζαντινὸς ἥρωας, ἰδιαίτερος προσφιλεὶς κατὰ τὰς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας, ὑποκρύπτων τοὺς ἥρωϊκοὺς ὑπερασπιστὰς τῶν ἐκτεταμένων συνόρων τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, ἰδίᾳ δὲ τῆς Μ. Ἀσίας, ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ὁποῖου ὑμνήθησαν, διὰ πλῆθους δημοδῶν ποιημάτων, οἱ ἀδιάλειπτοι καὶ σκληροὶ ἀγῶνες τούτων.

Δίκτυνα : Ἀρχαία πόλις τῆς Κρήτης, κειμένη εἰς τὸ ἄκρον περίπου τοῦ ἀκρωτηρίου Ψάκου (σημ. Σπάθα), παρὰ τὸν κόλπον Μένιες, ὅπου σώζονται ἄρκετὰ εἱρεῖπια. Εἰς αὐτὴν ὑπῆρχε σημαντικὸν Ἱερὸν τῆς Δικτυναίας Ἀρτέμιδος. Ἡ πόλις εἶχεν ἴδια νομίσματα.

Ἐθνικὴ Ἀντίστασις : Συνέχεια τοῦ ἀδιαλείπτου ἀγῶνος τοῦ Κρητικοῦ Λαοῦ καὶ τῶν Ὀργανώσεων Ἐθνικῆς Ἀντιστάσεως, ἀρξαμένου διὰ τῆς κατὰ τὸ τρίτον δεκαήμερον τοῦ Μαΐου 1941 λαβούσης χώραν Μάχης τῆς Κρήτης. Ἡ Ἐθνικὴ Ἀντίστασις ἐσκόπει εἰς τὴν ἐξασφάλισιν ἀνεκτοῦ τρόπου διαβιώσεως τοῦ Λαοῦ, εἰς τὴν χορήγησιν ἀμνηστίας καὶ εἰς τὴν ὀργάνωσιν συνωμοτικοῦ καὶ ἐνόπλου ἀγῶνος κατὰ τῶν Γερμανῶν κατακτητῶν.

Ἐλυρος : Ἀρχαία μεσόγειος πόλις τῆς Κρήτης, κειμένη εἰς τὴν ἐπαρχίαν Σελίνου, παρὰ τὸ σημερινὸν Ροδοβάνι. Ἡ Ἐλυρος ὑπῆρξε δωρικὸν κέντρον ἐν μέσῳ τῶν Λευκῶν Ὀρέων, κατισχύσαν τῶν προτέρων Ἀχαιῶν. Συνῆψε συμμαχίας μετ' ἄλλων Κρητικῶν πόλεων, ὑπέγραψε τὴν συνθήκην μετὸν Εὐμένη Β' τῆς Περγάμου, κατὰ δὲ τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν ἦτο ἔδρα Ἐπισκόπου. Τελικῶς ὑπέκυψεν εἰς τοὺς Σαρακηνοὺς,

Ἐξάρι : Ὀμὰς ἐπιλέκτων τολμηρῶν Λακκιωτῶν κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1866, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν Σπυρίδ. Μαλινδρέτου, Ἐμμαν. Μ. Ζουρίδη, Κων. Π. Παυλάκη, Χριστούλη Ν. Κουτρούλη, Ι. Μάντακα καὶ Γ. Ἀκρωτηριανοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν κατὰ περιόδους προσετίθετο καὶ ὁ ἐκ Κεραμειῶν Δ. Κατελᾶνος.

Ἡ ὁμὰς αὕτη ἦτο ἡ ἀγρυπνος φρουρὰ τῆς ὑπὸ τοῦ σηματοφόρου Ν. Μ. Σκουλᾶ ἀνεμιζομένης, εἰς τὰς συνεχεῖς συγκρούσεις τῶν ἐπαναστατῶν μετὰ τῶν Τούρκων, σημαίας τοῦ Ἀρχηγείου Κυδωνίας. Συχνὰ ὀλόκληρος ἢ καὶ διηρημένη ἡ ὁμὰς αὕτη ἐνήργησε καταδρομὰς μέχρι καὶ τῶν προθύρων τῆς πόλεως, αἵτινες συνεκίνησαν τὴν κοινὴν γνώμην Χριστιανῶν καὶ Τούρκων. Οἱ ἐκ τῶν ἀνωτέρω Σπ. Μαλινδρέτος καὶ Ἐμμ. Ζουρίδης ἀνεγνωρίσθησαν ὡς ἀγωνισταὶ πρώτης τάξεως, ὁ δὲ δεύτερος τούτων Ἐμμ. Ζουρίδης, κατὰ τὴν ἐπανάστασιν 1897—98, συγκροτήσας σῶμα ἀγωνιστῶν, ὕψωσεν ἰδίαν σημαίαν.

Ἐρυθρὸς Σταυρὸς : Διεθνῆς ἀνθρωπιστικὴ Ὀργάνωσις, ἔχουσα ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἢ παραπλησίαν ὀνομασίαν (π.χ. Ἐρυθρὰ Ἡμισέληνος κλπ.) παραρτήματα εἰς ὅλας τὰς Χώρας.

Ἡ ὀργάνωσις ἔχει σκοπὸν τὴν ἀνακούφισιν τῆς δυστυχίας, διὰ τῆς παροχῆς πάσης φύσεως περιθάλψεως εἰς δυστυχοῦντας ἀνθρώπους, ὡς σύνολον ἀλλὰ καὶ ὡς ἄτομα, ἀνεξαρτήτως φυλῆς, θρησκευματος ἢ χρώματος. Ἡ δραστηριότης τῆς Ὀργανώσεως ἐκδηλοῦται τόσον ἐν καιρῷ πολέμου, ὅσον καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης.

Θυμιάνη: Τοποθεσία εἰς τὴν ὄρεινὴν περιοχὴν τῶν Σφακίων, ὅπου κατὰ τὸ ἔτος 1821, συνῆλθον οἱ ἐκπρόσωποι ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν τῶν Νομῶν Χανίων καὶ Ρεθύμνης καὶ ἐκήρυξαν τὴν ἀπελευθερωτικὴν ἐπανάστασιν, διορίσαντες Καγκελαρίαν διευθύνσεως τοῦ πολέμου καὶ τοὺς κατ' ἐπαρχίας Ἀρχηγούς τῶν Ἐπαναστατικῶν σωμάτων.

Καγιαλεδάκης Σπυρίδων: Κατὰ τὸν βομβαρδισμόν ἐν ἔτει 1897, ὑπὸ τῶν στόλων τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, τοῦ Χριστιανικοῦ στρατοπέδου Προφήτου Ἡλίας, ὅτε μία ὄβις ἀπέκοψε τὸν κοντὸν τῆς Ἑλληνικῆς Σημαίας, οὗτος ἤρπασε τὴν καταρριφθεῖσαν Σημαίαν, ἀνελθὼν δὲ εἰς τὸν βράχον ἐκράτησε ταύτην ἀναπεπταμένην, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐκπεμπομένων ἐκ τῶν πλοίων βλημάτων.

Καζαντζάκης Νίκος: Διεθνoῦς φήμης συγγραφεύς, καταγόμενος ἐξ Ἡρακλείου Κρήτης. Πολλὰ τῶν ἔργων του ἀναφέρονται εἰς τὴν Κρήτην, τὸν Λαὸν καὶ τοὺς ἀγῶνας αὐτῆς. Ἀπεβίωσε τὴν 27/10/1957 καὶ ἐτάφη εἰς τὴν γενέτειράν του.

Καλεμικέρης Κων)νος: Ἐγεννήθη τὸ 1884 ἐν Χανίοις, ὅπου καὶ ἐπεράτωσε τὸ Γυμνάσιον, ἐγγραφείς εἰς τὴν Φυσικομαθηματικὴν Σχολὴν τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου, ἐξ ἧς ἀπεφοίτησε τὸ 1909, ἀριστεύσας.

Εἰς τὰ Χανιά, εἰς τὸ Γυμνάσιον ἀρχικῶς ὡς καθηγητῆς καὶ εἰς τὴν Ἐμπορικὴν Σχολὴν βραδύτερον ὡς Διευθυντῆς, ἠνάλωσεν ὅλον τὸν ἐκπαιδευτικὸν βίον του, ἐκτὸς ἐ' ἀχίστου χρόνου, καθ' ὃν διετέλεσε καθηγητῆς εἰς Γυμνάσιον Πειραιῶς. Ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ὑπῆρξεν ἐπιπροσθέτως προσωρινὸς Ἐπιθεωρητῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως Κρήτης. Δὲν ὑπῆρξε σύλλογος, σωματεῖον ἢ εὐαγὲς ἴδρυμα ἐν Χανίοις, τοῦ ὁποίου νὰ

μή διετέλεσε πρόεδρος ἢ μέλος ἐργασθεῖς πάντοτε μετ' εὐσυ-
νειδησίας καὶ ὑποδειγματικοῦ ζήλου. Ἐπὶ τριακονταετιᾶν
ὑπῆρξε περιφερειακὸς Ἔφορος Προσκόπων, διετέλεσε Πρό-
εδρος τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου «Χρυσόστομος», τοῦ Ὠδεί-
ου Χανίων, Ἔφορος τοῦ Σταδίου Χανίων, Πρόεδρος τοῦ
Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, τοῦ ΠΙΚΠΑ κλπ. καὶ Διευθυντῆς τῆς
ΑΣΟΟΧΑ κλπ. Οὐδείς Χανιώτης τῆς ἐποχῆς του ὑπερέβαλε
τοῦτον εἰς Κοινωνικὴν καὶ Φιλανθρωπικὴν δρᾶσιν, δι' ὃ ἔχαι-
ρε γενικῆς ἐκτιμήσεως καὶ σεβασμοῦ, θεωρούμενος ὡς ὁ κα-
λύτερος Χανιώτης. Ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις, ὅπου ἐτάφη, τὴν
19ην Ὀκτωβρίου 1955.

Καλογεργῆς Ἰωάννης: Ἐγεννήθη τὸ 1857. Τὸ 1877 κα-
τετάγη εἰς τὸ σῶμα τοῦ Ἀρχηγοῦ Δημητρίου Γελάση καὶ
τὸ 1878 προήχθη εἰς Σημαιοφόρον. Τὸ αὐτὸ ἔτος ἀνεγνωρί-
σθη ὡς Ἀρχηγὸς εἰς Τζιτζιφὲ ἀπὸ τοὺς συγκεντρωθέντας
Ἀρχηγούς (Χ' Μιχάλην Γιάνναρην, Νικολοῦδην, Βολουδάκην
κλπ.) οἵτινες ἐπέδωσαν εἰς αὐτὸν δίπλωμα, διότι ἡ σημαία
του ἔφερε 32 διατρήσεις ἐκ σφαιρῶν.

Τὸ 1889 ἐσχημάτισεν ἴδιον σῶμα, κατὰ τὸ ἔτος δὲ 1895
διετέλεσε μέλος τῆς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἔλαβε μέ-
ρος εἰς διαφόρους μάχας (Κάτω Πηγάδι, Τσιβαρᾶ, Καλύβες).

Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1896-97 ὤρισθη ὑπὸ τοῦ
Βάσου καὶ τοῦ Ἑλληνοσ Προξένου Ἀρχηγὸς Μαλάξης-Τσικα-
λαριῶν καὶ τμήματος Κεραμειῶν, μὲ 3.000 ἄνδρας. Ἐπαιξε
πρωτεύοντα ρόλον εἰς τὴν ἄλωσιν τοῦ πύργου Μαλάξης καὶ
ἀπηλευθέρωσε τὰ εἰς Χρυσοπηγὴν πολιορκούμενα 300 γυ-
ναικόπαιδα. Ἐλαβε μέρος εἰς τὰς μάχας Βουκολιῶν, Βάμου,
Βρυσσῶν κλπ.

Ἐξελέγη Δήμαρχος Κεραμειῶν κατ' ἐπανάληψιν, Βου-
λευτῆς καὶ τὸ 1905 ὤρισθη Γενικὸς Φρούραρχος τῆς Ἐπανα-
στάσεως τοῦ Θερίσου.

Τὸ 1912, μὲ σῶμα ἐπιλέκτων ἀνδρῶν, μετέβη εἰς Ἡπει-
ρον. Ἀπεβίωσε τὸ 1951, κηδευθεὶς δημοσίᾳ δαπάνῃ.

Κάμποι: Χωρίον τῆς Κυδωνίας εἰς τὴν ὄρεινὴν περιοχὴν
«Κεραμειὰ». Λόγω τῆς θέσεώς του, παρὰ τοὺς πρόποδας
τῶς Λευκῶν Ὀρέων, ἀπετέλεσε κέντρον συγκεντρώσεως

καὶ ἔξορμήσεως τῶν Χριστιανῶν ἀγωνιστῶν κατὰ τὰς διαφόρους ἐπαναστάσεις. Παρὰ τὸ χωρίον τοῦτο ἔλαβε χώραν, τῇ συμμετοχῇ καὶ τοῦ ὑπὸ τὸν Συντορχην Τιμολ. Βάσον Ἑλλητικοῦ Στρατοῦ, ἡ σπουδαιότερα μάχη τῆς ἐπαναστάσεως 1895-98. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Γερμανικῆς Κατοχῆς ἀπετέλεσεν ἐπίκεντρον τοῦ ἀγῶνος τῆς ἐθνικῆς ἀντιστάσεως, δι' ὃ πολλοὶ τῶν κατοίκων αὐτοῦ συνελήφθησαν καὶ ἐξετοπίσθησαν.

Κάντανος : Κωμόπολις, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Σελίνου, διατηροῦσα τὸ ὄνομα ἀρχαιοτάτης πόλεως τῆς Δυτικῆς Κρήτης. Μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Κρήτης κατὰ Ἰούνιον 1941, οἱ Γερμανοὶ κατέστρεψαν ὀλοκληρωτικῶς καὶ ἀνέσκαψαν τὴν κωμόπολιν, ἐκδικούμενοι τὴν ὑπὸ τῶν κατοίκων αὐτῆς προβληθεῖσαν γενναίαν ἀντίστασιν κατὰ τὴν ἱστορικὴν Μάχην τῆς Κρήτης, τοποθετήσαντες ἀκολούθως πινακίδα ἀναγράφουσαν : « Ἐδῶ ὑπῆρχεν ἡ Κάντανος ».

Καπιδάκης Σαράντος : Ἐγεννήθη εἰς Φρὲ Ἀποκορώνου, διέμενε δὲ εἰς Χαλέπαν Χανίων.

Μετέσχεν ἐνεργῶς, δι' ἰδίου σώματος Χαλεπιανῶν, ὑπὸ τῶν ὁποίων ἀνεγνωρίσθη ἀρχηγὸς αὐτῶν, ὄλων τῶν ἀπὸ τοῦ 1866 καὶ ἐντεῦθεν Κρητικῶν ἐπαναστάσεων, ἀνακηρυχθεὶς, ἕνεκεν τῆς πολεμικῆς του δράσεως, εἰς ὄπληρχηγὸν Χαλέπας κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1878, ὑπὸ τοῦ Γεν. Ἀρχηγοῦ Ἄντων. Σήφακα καὶ τῶν Ἀρχηγῶν Μ. Μυλωνογιάννη καὶ Α. Γογονῆ. Ἀπεβίωσεν ἐν Χανίοις τὴν 8ην Ἰανουαρίου 1933.

Καραολῆς Δημήτριος : Κύπριος ἀγωνιστὴς τῆς ΕΟΚΑ, ὑποδειγματικῆς γενναιότητος καὶ ἀγωνιστικῆς ἀρετῆς. Ὑπῆρξε τὸ πρῶτον θῦμα τῆς Κυπριακῆς Ἀντιστάσεως, ἐκτελεσθεὶς δι' ἀπαγχονισμοῦ, ὁμοῦ μετὰ τοῦ Α. Δημητρίου, εἰς τὸ προαύλιον τῶν φυλακῶν Λευκωσίας τὴν 10-5-1956.

Κατρές : Στενὴ φάραγξ μήκους δύο χιλιομ. ἐντὸς τῶν Λευκῶν Ὁρέων, εἰς τὴν ἐπαρχίαν Σφακίων, ἄγουσα ἀπὸ τὸ Ζυλόδεμα εἰς τὸ ὄροπέδιον Κράπη. Ἡ ὀνομασία της σχετίζεται πρὸς τὸν μυθικὸν υἱὸν τοῦ Μίνωος Κατρέα. Ἡ φάραγξ ὑπῆρξε πολλάκις πεδίου σκληρῶν μαχῶν κατὰ τῶν Τούρκων. Εἰς

ταύτην, κατὰ τὸν Ἰούλιον 1821, ὑπέστη πανωλεθρίαν Τουρκικὸν σῶμα 1000 ἀνδρῶν, κατὰ δὲ τὸν Ἰανουάριον 1867 κατεστράφη ἢ ὑπὸ τὸν Μουσταφᾶν πασᾶν στρατιά.

Κλημα : Τοποθεσία, κειμένη ἄνωθεν τοῦ χωρίου Ἀλικαμπος Ἀποκορώνου, ὅπου τὴν 8ην Σεπτεμβρίου 1895 συνήλθον ἐκπρόσωποι τῶν Κρητῶν, ἀποφασίσαντες τὴν κήρυξιν ἐπαναστάσεως, σκοπούσης τὴν κατάργησιν τοῦ Ὄργανικοῦ Νόμου καὶ τὴν ἀνακήρυξιν τῆς Κρήτης ὡς αὐτοτελοῦς Ἑγεμονίας. Συνέστησαν Ἐπιτροπὴν τοῦ Ἀγῶνος, ὀνομασθεῖσαν «Μεταπολιτευτικὴ Ἐπιτροπὴ».

Κοζάκος Ἰωάννης : Ὀπλαρχηγὸς Ἀκρωτηρίου, γεννηθεὶς εἰς Στέρνες. Μετέσχε τῶν ἐπαναστ. 1858, 1866-69 καὶ 1878. Ἔλαβε μέρος εἰς πλείστας μάχας εἰς Κεραμεῖα, Ὀμαλόν, Μεσκλᾶ κλπ. Πορευόμενος εἰς Ἀρκάδι ἵνα βοηθήσῃ τοὺς ἐγκλειστοὺς Χριστιανοὺς, συνεκρούσθη εἰς Κρουσῶνα μετὰ Τουρκικῆς μονάδος, καταστρέψας ταύτην. Ἐπεχείρησε κατὰ γάληψιν τῆς νησίδος Σούδας, ἀποτυχῶν. Περιώδευσε πλείστας χώρας, ζητῶν βοήθειαν ὑπὲρ τῆς Κρήτης. Συλληφθεὶς διὰ δόλου, ἐνεκλείσθη εἰς Φιρκᾶ Χανίων μετὰ τοῦ Χ' Μιχάλη Γιάνναρη, ποραμείνας ἐγκλειστὸς ἐπὶ τετραετίαν. Διετέλεσε Δήμαρχος Ἀκρωτηρίου, ἐργασθεὶς διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐλαιοκαλλιέργειας καὶ διὰ τὴν προώθησιν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων.

Κορκίδης Γεώργιος : Υἱὸς τοῦ Ἐμμανουὴλ Κορκίδη, τοῦ ἐπονομαζομένου «Γραμπουσιανός». Ἐγεννήθη εἰς Ἐπανωχώρι Σελίνου. Νεώτατος ἐφόρευσε αἰμοβόρον συγχωριανόν του Ὀθωμανόν, τραπεῖς ἔκτοτε ἀνὰ τὰ ὄρη καὶ διεξάγων ἀμείλικτον ἀγῶνα κατὰ τῶν Τούρκων μέχρι τοῦ θανάτου του. Ἀνεδείχθη Ἀρχηγὸς Σελίνου καὶ ἔλαβε μέρος εἰς ἀπάσας τὰς Κρητικὰς Ἐπαναστάσεις τοῦ 1841, 1858, 1866-1869, 1878. Διαρκούσης τῆς ἐπαναστάσεως 1866-69, μετέσχε τῆς μάχης τοῦ Κουφοῦ, ἐπὶ κερολῆς τῶν ἀνδρῶν του, λαβῶν δύο διαμπερῆ τραύματα. Ἐτιμήθη μετὰ τὸν ὄργυροῦν Σταυρὸν τῶν Ἱπποτῶν τοῦ Βασιλικοῦ Τάγματος τοῦ Σωτῆρος ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Γεωργίου τοῦ Α', ἀπέθανε δὲ καὶ ἐ-

κηδεύθη ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ ἔτος 1890, ἀπονεμηθεισῶν εἰς αὐτὸν τιμῶν Στρατηγοῦ ἐν ἐνεργείᾳ.

Κουστογέρακο : Χαρίων τῆς ἐπαρχίας Σελίνου, τοῦ Νομοῦ Χανίων, πατὴρ τοῦ Γ. Καντανολέου καὶ τοῦ Κ. Κριάρη. Κατὰ τὴν Γερμαν. Κατοχὴν, λήγοντος τοῦ Σεπτεμβρίου 1943, οἱ Γερμανοὶ περιεκύκλωσαν τὸ χωρίον καὶ ὠδήγησαν τὸν πληθυσμὸν πρὸς ἐκτέλεσιν, λόγῳ τῆς συμμετοχῆς αὐτοῦ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Ἀντίστασιν. Τὸ μέγιστον μέρος τούτου διεσώθη διὰ τῆς ἐνόπλου ἐπεμβάσεως τῶν ἔξω τοῦ κλοιοῦ εὐρεθέντων κατοίκων καὶ ἄλλων ἀγωνιστῶν. Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου μετέσχον πολλῶν μαχῶν κατὰ τῶν Γερμανῶν, διακριθέντες καὶ καταστήσαντες τὸ χωρίον των θρυλικόν.

Κριαράδες : Ἐπώνυμον ἀρχοντικῆς οἰκογενείας τῆς Ἀνωπόλεως, ἣτις ἐπὶ ἑκατονταετηρίδας εὕρισκετο ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Σφακίων, καταγομένης ἐκ τῶν Βυζαντινῶν Σκορδιλῶν. Ἀνέδειξε σειρὰν ὀλόκληρον ἀπὸ κορυφαίους πολιτικούς καὶ στρατιωτικούς ἡγέτας.

1. Κωνσταντῖνος (1640-1713), ἐφοπλιστής, Δημογέρων Σφακίων.

2. Παῦλος υἱὸς τοῦ προηγουμένου, Δημογέρων Σφακίων.

3. Ἀναγνώστης (1735-1816). Συνεδέετο διὰ φιλίας μετὰ τὸν Ἀδαμάντιον Κοραῆν, ἡ μετὰ τοῦ ὁποῖου ἀλληλογραφία διεσώθη.

4. Χ' Ἀνδρέας (1776-1875), υἱὸς τοῦ προηγουμένου καὶ ἐκ τῶν ἰδρυτῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας ἐν Κρήτῃ.

Οὗτος ἠγήθη ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1830, τῆς Ἑλλ. Ἐπαναστάσεως ἐν Κρήτῃ, διετέλεσε δὲ μέλος τῆς πρώτης Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως τοῦ 1821, Καγκελᾶριος Σφακίων καὶ ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν καὶ Δικαιοσύνης ἀπὸ τοῦ 1822 ἕως τοῦ 1828, θέσας εἰς ἐφαρμογὴν τὸ ἐν Ἐπιδαύρῳ ψηφισθὲν πρῶτον Κρητικὸν Πολίτευμα. Κατεσκεύασε καὶ ἐδώρησε εἰς τὴν Κρήτην στόλον 10 πλοίων, δαπανήσας ἐξ ἰδίων 66.000 χρυσᾶ γρόσα.

5) Παῦλος, ἀδελφὸς τοῦ Ἀνδρέου (1790-1830), ὕψους ἄνω τῶν 2 μέτρων. Τὸ 1825 κατέλαβε διὰ στρατηγήματος τὸ φρούριον τῆς Γραμβούσης.

6. Ἀνδρέας τοῦ Ἰωάννου (1840-1911). Διεκρίθη εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν, λαβὼν τὸ 1866 τὸν βαθμὸν τοῦ Χιλιάρχου. Τὸ 1878 ἐπολέμησεν ὡς ὄπλαρχηγὸς καὶ τὸ 1892, εἰς τὴν μάχην τῶν Κομιτόδων, ἔλαβε τρία ἐκ τῶν ἑπτὰ τραυμάτων τὰ ὁποῖα ἔφερε. Τὸ 1896 ἐξελέγη Γενικὸς Ἀρχηγὸς Δυτικῶν Σφακίων.

Κύδων: Μυθικὸς ἥρωσ τῆς Κρήτης, υἱὸς τοῦ Ἑρμοῦ ἢ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ Μίνως Ἀκακαλίδος, ἰδρυτῆς καὶ βασιλεὺς τῆς εἰς τὴν Δυτικὴν Κρήτην μεγάλης πόλεως Κυδωνίας, ἧς συνέχεια εἶναι ἡ σημερινὴ πόλις Χανίων.

Λαμπράκης Δημήτριος: Ἀγωνιστὴς κατὰ τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα. Διαπρεπὴς δημοσιογράφος, καταλαβὼν μὲ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὴν ἐν γένει δρᾶσιν του ἐξέχουσας θέσιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν δημοσιογραφίαν, διαδραματίσας δὲ πάντοτε ρόλον πρωταγωνιστοῦ εἰς ὅλας τὰς μεγάλας Ἐθνικὰς ἐξορμήσεις τῆς τελευταίας πεντηκονταετίας, πλειστάκις προσπίσας διὰ τῶν ἑφημερίδων του καὶ τὰ Κρητικὰ συμφύροντα. Ἐγεννήθη τὸ 1886 εἰς Βάμον Ἀποκορώνου καὶ ἀπέβίωσεν εἰς Ἀθήνας τὴν 12ην Αὐγούστου 1957, ταφεὶς δημοσίᾳ δαπάνῃ.

Ἀπὸ τοῦ 1906, κατόπιν αἰτήσεώς του, μετέσχε τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος, καλυπτόμενος δὲ ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ διδασκάλου, ἀπετέλει τὸν σύνδεσμον μετὰ τῶν διαφόρων Ἑλληνικῶν ἀνταρτικῶν ὁμάδων. Διὰ τὴν δρᾶσιν του ταύτην ἐνεκλείσθη δις εἰς τὰς φυλακὰς, κινδυνεύσας νὰ καταδικασθῇ εἰς θάνατον. Ἐν συνεχείᾳ μετέσχε τῶν Βαλκανικῶν πολέμων, ἐπανελθὼν ἐκ Γιοχάνεσμπουργκ καὶ καταταγείς ἑθελοντῆς εἰς τὸ στράτευμα. Ἦρχισε τὸ δημοσιογραφικὸν ἐπάγγελμα ὡς συντάκτης τῆς «Πατρίδος», ταχέως δὲ ἀναδειχθεὶς, ἤρχισεν ἐκδίδων ἰδίαν ἑφημερίδα (Ἐλεύθερον Βῆμα), δημιουργήσας σὺν τῷ χρόνῳ τὸν μέγιστον ἐν Ἑλλάδι δημοσιογραφικὸν ὄργανισμὸν, ὑφιστάμενον μέχρι σήμερον.

Λεκανίδης Ἰωσήφ, Γεωργ.: Ἐγεννήθη εἰς Ἀλίκαμπον Ἀποκορώνου, τὸ 1863. Εὐρισκόμενος εἰς Ἀθήνας ὡς πρόσφυξ ἐσπούδασε νομικά, ἀναγορευθεὶς Διδάκτωρ τῆς Νομικῆς. Ἐ-

πανελθών εις Κρήτην τὸ 1892, ἤρχισε κινούμενος κατὰ τῶν Τούρκων, ἰδρύσας τὴν πρώτην ὁμάδα τῶν Φιλικῶν τῆς Κρήτης. Τὴν 7ην Ὀκτωβρίου 1895 ἐκλέγεται Γεν. Γραμματεὺς τῆς κατὰ τὴν 3ην Σεπτεμβρίου 1895 συγκροτηθείσης εἰς Κλήμα Μεταπολιτευτικῆς Ἐπιτροπῆς. Μετὰ τὴν εἰς ὅλην τὴν Κρήτην ἐξάπλωσιν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τὴν μετονομασίαν εἰς Κάμπους τῆς Ἐπιτροπῆς, εἰς Γεν. Ἐπαναστατικὴν τῶν Κρητῶν Ἐπιτροπὴν τὴν 18ην Αὐγούστου 1896, ἐξελέγη καὶ ταύτης Γεν. Γραμματεὺς. Παραλλήλως πρὸς τὴν ἐκ τῆς ιδιότητός του ταύτης δρασίῃ του, μετέσχε πολλῶν μαχῶν κατὰ τῶν Τούρκων, ἡγούμενος ἰδίου σώματος, αἱ σπουδαιότεραι τῶν ὁποίων εἶναι αἱ τῶν Κάμπων Κυδωνίας, Ἀσῆ Γωνιάς, Κεφάλας Ἀλικάμπου, Ἐπισκοπῆς Ρεθύμνης, Δραμίων Ἀποκρῶνου, Μαλέξης, Βάμου, Σελλίων Ἀγ. Βασιλείου, Ἀλμυρίδος, Τσικαλαριῶν, Νεροκούρου, Ἰτζεδίν. Ἐπὶ πλέον εἶχεν ἀναλάβει τὴν μεταφορὰν τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Συνταγματάρχου Βάσου καὶ τοῦ εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀλμυροῦ ἐνεδρεύοντος Ἑλλην. στόλου. Τὴν 24ην Ἰανουαρίου 1899 ἐξελέγη πρῶτος πληρεξούσιος τῆς ἐπαρχίας Ἀποκορῶνου εἰς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν τῶν Κρητῶν, ἐπονεκλεγείς κατ' ἐπανάληψιν βουλευτῆς, ἀκολουθῶν πάντοτε τὸν Ἐλευθ. Βενιζέλον. Ἀπεβίωσεν εἰς Χανιά τὴν 1ην Σεπτεμβρίου 1950.

Λελεδάκης Ἀνθιμος: Ἐπίσκοπος Κισάμου καὶ Σελίνου. Ἐγεννήθη εἰς Μυριοκέφαλα Ρεθύμνης, φοιτήσας εἰς τὴν Ριζάριον Σχολὴν Ἀθηνῶν, τῆς ὁποίας διετέλεσε μετὰ ταῦτα καθηγητῆς. Ὡς Ἐπίσκοπος ἀνέπτυξε μεγάλην ποιμαντορικὴν δρασίαν εἰς τὴν περιφέρειάν του, πρωτοστατήσας εἰς τὴν ἴδρυσιν πολλῶν Κοινωφελῶν Ἰδρυμάτων ὡς π.χ. τῆς Οἰκοκυρικῆς Σχολῆς Καστελλίου, τῆς Γυναικείας Μονῆς Καστελλίου, τοῦ Γυμνασίου Καστελλίου, τοῦ Δημ. Σχολείου Μυριοκέφαλων, τὰ ὁποῖα καὶ ἐν πολλοῖς ἐχρηματοδότησεν ἐξ ἰδίων.

Διαρκοῦντος τοῦ πρώτου Παγκοσμίου πολέμου μετέβη εἰς τὸ μέτωπον πρὸς ἠθικὴν συμπάρασιν τῶν πολεμιστῶν. Ὑπῆρξε σπουδαῖος ρήτωρ, μετ' ἐτητῆς καὶ συγγραφεύς. Ἐτιμήθη ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως δὲ τοῦ Μεγαλοσταύρου.

Λευκά Όρη : Μεγάλο όρεινόν συγκρότημα τῆς Δυτικῆς Κρήτης, καλύπτουν τὸ Νότιον τμήμα ταύτης, μὲ πλῆθος δυσπροσίτων φαράγγων καὶ κορυφῶν. Καταφύγιον τῶν Κρητῶν κατὰ τὰς διαφόρους ἐπαναστάσεις κατὰ τῶν Τούρκων καὶ κέντρον πασῶν τῶν ἐπαναστατικῶν ἐκδηλώσεων, εἰς τὰς ὁποίας ἐπρωτοστάτησαν πάντοτε οἱ γενναῖοι κάτοικοι αὐτῶν, οἵτινες οὐδέποτε ἠνέχθησαν τὸν ζυγὸν τοῦ κατακτητοῦ.

Λισός : Ἀρχαία πόλις καὶ λιμενίσκος τῆς Κρήτης, κειμένη εἰς τὴν μεσημβρινὴν παραλίαν αὐτῆς, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου τοῦ Ἀἰ Κηροῦ (Ἁγίου Κηρύκου). Ἡ Λισὸς φέρεται, ἄλλως μὲν ὡς ἐπίνειον τῆς Ὑρτακίνης, ἄλλως δέ, μετὰ τῆς Συίας (σημερινῆς Σούγιας), ὡς τοιοῦτον τῆς Ἐλύρου. Κατὰ προσφάτους (1957) ἀνασκαφὰς ἀνεκαλύφθη σπουδαιότατον Ἑλληνιστικὸν ἢ Ρωμαϊκὸν Ἀσκληπιεῖον μὲ πλούσια εὐρήματα.

Μακεδονομάχοι : Ἐθελονται ἐκ Κρήτης, εἰσελθόντες κατὰ τὰ ἔτη 1903-1908 εἰς Μακεδονίαν, πρὸς προστασίαν τῶν Ἑλλήνων κατοίκων αὐτῆς ἐκ τῶν βίαιοπραγιῶν τῶν Βουλγάρων κομιτατζήδων, ἐπιδιωκόντων τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου.

Μαλάθυρος : Χωρίον τῆς ἐπαρχίας Κισάμου, κείμενον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγοῦσης διὰ τῆς φαράγγος Σασάλου πρὸς Σέλινον. Λόγω τῆς ἐπικαίρου θέσεώς του, ἔλαβον χώραν παρ' αὐτῷ πολλαὶ συγκρούσεις μεταξύ Χριστιανῶν καὶ Τούρκων κατὰ τὰς διαφόρους ἐπαναστάσεις. Τὴν 28ην Αὐγούστου 1944 οἱ Γερμανοὶ ἐξετέλεσαν 62 κατοίκους τοῦ χωρίου, διὰ τὴν συμμετοχὴν αὐτῶν εἰς τὴν Ἐθν. Ἀντίστασιν.

Μαλάξα : Ὑψηλὸς λόφος ἐπὶ τῆς νοτίας πλευρᾶς τοῦ κόλπου τῆς Σούδας, δεσπόζων τούτου καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου κεῖται ὁμώνυμον χωρίον. Ἐξ αὐτοῦ προσφέρεται μεγαλοπρεπὲς τὸ θέαμα μεγίστου τμήματος τῆς Κρήτης καὶ τοῦ Κρητικοῦ πελάγους. Λόγω τῆς ἐπικαίρου θέσεως αὐτοῦ, ἐχρησιμοποιήθη πολλάκις ὡς ὀρμητήριον τῶν Χριστιανῶν κατὰ τὰς ἐπαναστάσεις 1866-69, 1878 καὶ 1895-98, καταστραφέντος ἕνεκα τούτου τοῦ χωρίου πλειστάκις ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ἐξ αὐτοῦ ἐξαπελύθη κατὰ τὸ 1897 καὶ παρὰ τὸν σφοδρὸν

βομβαρδισμόν τῶν Τουρκικῶν πλοίων καὶ φρουρίων, ἢ κατὰ τοῦ Τουρκικοῦ Πύργου τῶν Ἀπτέρων, ἐπίθεσις τῶν ἐπαναστατῶν, ἣτις εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν κατάληψιν τούτου.

Μαλινὸς Κων)νος : Ἀγωνιστὴς τῶν Κρητικῶν ἐπαναστάσεων 1866-68, 1878 καὶ 1895-98. Ἀρχηγὸς ἀποσπάσματος κατὰ τὸ 1866, ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς Γεν. Συνελεύσεως καὶ παρέμεινεν Ἀρχηγὸς καὶ κατὰ τὸ 1878, διορισθεὶς τέλος, παρὰ τὴν ἡλικίαν του, Στρατιωτικὸς Ἀρχηγὸς ὑπὸ τῆς Μεταπολιτευτικῆς Ἐπιτροπῆς 1895-98.

Μάντακας Ἀναγνώστης : Ὀπλάρχηγὸς ἐκ τοῦ χωρίου Λάκκων Κυδωνίας. Τὴν ἐν γένει δρᾶσίν του ἤρχισε κατὰ τὸ ἔτος 1866, λαβὼν μέρος εἰς τὴν σύσκεψιν τῶν Ἀρχηγῶν καὶ Ὀπλάρχηγῶν, καθ' ἣν ἀπεφασίσθη ἡ κήρυξις τῆς ἐπαναστάσεως 1866-69. Μετέσχε τῆς ἐπαναστάσεως ταύτης, ἡγούμενος ἰδίου σώματος, κατὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1878 ἔλαβε μέρος ὡς Ὀπλάρχηγός. Ἀπεβίωσε εἰς βαθὺ γῆρας, τιμώμενος ὑπὸ πάντων.

Μαριδάκης Γεώργιος : Ὑπαρχος τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ. Κατὰ τὸν Ἑλληνοϊταλικὸν πόλεμον τοῦ 1940, διοικητὴς τοῦ ὑποβρυχίου «Πρωτεύς», ἔπληξε πολλὰς Ἰταλικὰς νηοπομπὰς εἰς τὴν θάλασσαν μεταξὺ Ἰταλίας καὶ Ἀλβανίας, καταβυθίσας πλεῖστα ἐχθρικὰ πλοῖα. Εὖρεν ἡρωϊκὸν θάνατον, καταβυθισθέντος τοῦ ὑποβρυχίου του ὑπὸ ἐχθρικοῦ ἀντιτορπιλικοῦ, τὴν 29ην Δεκεμβρίου 1940.

Μαρκόπουλος Δημήτριος : Ἐγεννήθη εἰς Ἡράκλειον Κρήτης. Ἐλαβε μέρος εἰς τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους, καταταγείς εἰς τὸν λόχον Κρητῶν Φοιτητῶν ὡς ἔθελοντῆς. Εἰσελθὼν εἰς τὴν Σχολὴν Ἐφέδρων Ἀξιωματικῶν, ἐξῆλθε ταύτης τὸ 1915. Μετέσχε τῆς Μικρασιατικῆς ἐκστρατείας 1920-22 καὶ τοῦ Ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου 1940-41 ὡς Ἀντισυνταγματάρχης, διοικητὴς τοῦ 3ου Συντάγματος. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, προαχθεὶς εἰς Συν)ρχην, ἐτοποθετήθη ὡς Ἐπιτελάρχης τῆς 15ης Μεραρχίας, ἀργότερον δὲ, προαχθεὶς εἰς Ταξίαρχον, ἐτοποθετήθη ὡς Στρατιωτικὸς Διοικητὴς τῆς ἐπαρχίας Ρούμελης. Τραυματισθεὶς εἰς ἀγῶνα μετὰ συμμοριτῶν, συνελήφθη αἰχμάλωτος καὶ ἐξετελέσθη τὴν 23ην Ἰουνίου 1942.

Μάχη τῆς Κρήτης: Ἡ διεθνῶς γνωστὴ ὀκταήμερος μάχη μεταξὺ τῶν Γερμανικῶν στρατευμάτων καὶ ἀλεξιπτωτιστῶν, ἀφ' ἑνὸς καὶ τῶν Βρετανικῶν Στρατευμάτων καὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Κρήτης, ἀφ' ἑτέρου καὶ τῆς ὁποίας ἀποτελεσμα ὑπῆρξεν ἡ ὑπὸ τῶν Γερμανῶν κατάληψις τῆς Κρήτης, κατὰ τὸ τρίτον 10ήμερον τοῦ μηνὸς Μαΐου 1941, κατόπιν ὁμοῦ τρομακτικῶν εἰς ἔμφυχον καὶ ἄψυχον ὑλικὸν ἀπωλειῶν. Ἡ Μάχη τῆς Κρήτης ὡς γενικὴ ἔννοια ὑποδηλοῖ α) τὴν κυρίως μάχην κατὰ τῶν Γερμανῶν ἀλεξιπτωτιστῶν β) τὴν Ἐθνικὴν Ἀντίστασιν τοῦ Κρητικοῦ Λαοῦ κατὰ τὴν περίοδον 1941-45 (Γερμανικὴν κατοχὴν) καὶ γ) τὴν διπλωματικὴν μάχην.

V Μερραρχία: Ἡ ἡρωϊκὴ Μερραρχία Κρητῶν, ἐδρεύουσα ἐν Χανίοις καὶ λαβοῦσα μέρος εἰς ἅπαντας τοὺς ἀγῶνας τοῦ ἔθνους κατὰ τὴν τελευταίαν πεντηκονταετίαν.

Μεταπολιτευτικὴ Ἐπιτροπὴ: Ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1895 πραγματοποιηθεῖσα συγκέντρωσις τῶν Κρητῶν εἰς Κλήμα, ὑπεράνω τοῦ Ἀλικάμπου καὶ ἥτις ὑπέβαλε τὴν πρώτην πρὸς τὰς Μεγάλαις Δυνάμεις διαμαρτυρίαν διὰ τὴν ὑπὸ τῆς Τουρκίας παραβίωσιν τῶν ὄρων τῆς συμβάσεως τῆς Χαλέπας, ἐξέλεξε Ἐπιτροπὴν, ὀνομασθεῖσαν «Μεταπολιτευτικὴ Ἐπιτροπὴ», ἥτις ὠργάνωσε τὸν τριετῆ (1895-98) τελευταῖον ἀγῶνα τῶν Κρητῶν, ἀποτελεσμα τοῦ ὁποίου ὑπῆρξεν ἡ ἴδρυσις τῆς Κρητικῆς Πολιτείας.

Μουντάκης Ἐμμανουήλ: Ἀγωνιστὴς, ἐκ τῶν ἡγετῶν τοῦ στρατοπέδου τοῦ Ἀκρωτηρίου ἐν ἔτει 1897. Φίλος καὶ συνεργάτης τοῦ Ἐλευθ. Βενιζέλου εἰς τοὺς ἐπανάστατικούς καὶ πολιτικούς ἀγῶνάς του, Δήμαρχος Χανίων ἀπὸ τοῦ 1911 μέχρι τοῦ 1929. Ὡς Δήμαρχος ἐξετέλεσε σειρὰν ἀξιολόγων ἔργων, ὡς π.χ. τῆς Ἀγορᾶς, τοῦ ὑδροηλεκτρικοῦ ἐργοστασίου Ἀγιάς κλπ. Σπουδαῖον ἔργον αὐτοῦ εἶναι ἡ χάραξις ὁδῶν εἰς τὴν νέαν πόλιν, εἰς τρόπον ὥστε αὕτη ὠκοδομήθη πλέον ἐπὶ τῇ βάσει τούτου, ἀποκτήσασα οὕτως ἀρτίαν πολεοδομικὴν συγκρότησιν. Ἀπεβίωσεν ἐν Χανίοις τὴν 3)10)1953.

Μουντάκης Ἰωάννης, Κυρ.: Ἐγεννήθη ἐν Χανίοις, τὸ 1889. Ἐσπούδασεν ἰατρικὴν ἐν Ἀθήναις, ἐσκήσας τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἐν Χανίοις, ὡς ἰατρὸς κυρίως

τῶν ἀπόρων, οὓς περιέθαλπε συνήθως ἄνευ ἀμοιβῆς. Μετέσχε τῶν Βαλκανικῶν πολέμων, τοῦ πρώτου παγκοσμίου τοιοῦτου, ἐπιστρατευθεὶς τὸ 1915 καὶ τῆς Μικρασιατικῆς ἐκστρατείας, λαβῶν μέρος εἰς πλείστας μάχας. Κατὰ τὴν 12ετῆ στρατ. ὑπηρεσίαν του ἐτιμήθη δι' εἴκοσι καὶ πλέον παρασῆμων. Τὸ 1928, ἐξελέγη Δημοτικὸς Σύμβουλος, ἀκολούθως δέ, τὸ 1929, Δήμαρχος Χανίων, ἐπανεκλεγεὶς τοιοῦτος τὸ 1933.

Τὸ 1937 ἐπαύθη τοῦ ἀξιώματος τοῦ Δημάρχου ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως Μεταξᾶ, λόγῳ τῶν πολιτικῶν του πεποιθήσεων. Ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ὀργανωτῶν τοῦ κατὰ τῆς δικτατορίας Μεταξᾶ κινήματος τῆς 28-7-1938, μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ ὁποίου κατέφυγεν εἰς Κύπρον. Κατὰ τὸν δεῦτερον παγκόσμιον πόλεμον κατετάγη ὡς Ἀρχίατρος εἰς τὸν Ἑλλην. στρατὸν Μέσης Ἀνατολῆς. Τὴν 4ην Μαΐου 1945 ἐπανῆλθεν εἰς Χανιά ὡς Δήμορχος, παυθεὶς κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους τούτου ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως Βούλγαρη. Ἐπὶ τῆς Δημαρχίας του ἰδρύθησαν τὸ Δημοτικὸν Γηροκομεῖον, τὸ Δημοτικὸν Μαιευτήριον, ἐξετελέσθησαν δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ Δημοτικὰ ἔργα. Ἀπεβίωσεν ἐν Χανίοις τὴν 29ην Ὀκτωβρίου 1949.

Νέαρχος : Κρής, Ναύαρχος τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου. Ὅτε ὁ Μ. Ἀλέξανδρος κατέλαβε τὴν Μ. Ἀσίαν, κατέστησεν αὐτὸν διοικητὴν τῆς Λυκίας καὶ τῶν πέριξ χωρῶν. Τὸ 327 ὁ Ἀλέξανδρος, ἐκστρατεύσας κατὰ τῶν Ἰνδιῶν, ἐνεπιστεύθη εἰς αὐτὸν τὴν διοίκησιν τοῦ στόλου, ἀνέθηκε δὲ εἰς αὐτὸν νὰ ἐξακριβῶσιν τὸν ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰνδοῦ, μέχρι τοῦ Εὐφράτου διάπλουον τοῦ Ὠκεανοῦ, τὸν ὁποῖον ἐξετέλεσεν ἐπιτυχῶς. Τὰ κατὰ τὸν πλοῦν τοῦτον ἐξέθηκεν ὁ Νέαρχος εἰς συγγραφὴν, ἣτις ἐπεγράφετο «Παράπλους». Ὡς ἐκ τούτου ὁ Μ. Ἀλέξανδρος μεγάλως ἐτίμα αὐτόν, φαίνεται δὲ ὅτι διετήρησε τὴν στολαρχίαν καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Νικολούδης Νικόλαος : Ἀγωνιστὴς ἐκ Λάκκων Κυδωνίας. Μετέσχε τῆς ἐπαναστάσεως 1858 Ἐξελέγη Πληρεξούσιος εἰς τὴν Συνέλευσιν τῶν Μπουτσουναρίων τὸ 1856 καὶ μέλος τῆς πρωσωνιῆς Κυβερνήσεως. Μέλος τῶν ἐν Ἀθήναις Συλ-

λόγου τῶν Κρητῶν, κατῆλθεν εἰς Κρήτην καὶ ἀνέλαβε Γεν. Ὑπαρχηγὸς Κυδωνίας κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1878, κατὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1895-98, διωρίσθη Φρούραρχος Πλαταναῖα. Ἀπεβίωσε καὶ ἐτάφη ἐν Χανίοις τὴν 26-11-1908.

Νινολάκης Ἀγαθάγγελος: Ἐπίσκοπος Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου κατὰ τὰ ἔτη 1911-1935. Ἀνέπτυξεν ἀξιόλογον Κοινωνικὴν καὶ Ἐκκλησιαστικὴν δρᾶσιν, τεθεὶς ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Ἑραρικῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν μαχομένων καὶ τῶν οἰκογενειῶν τῶν, κατὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους. Ἀναδιωργάνωσε τὴν Ἱερατικὴν Σχολὴν Κρήτης. Ἰδρυσε τὸ Ταμεῖον Ἐλεημοσύνης Χανίων καὶ εἰργάσθη ὑπὲρ τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου «Χρυσόστομος». Ἦτο ἐξαίρετος Ἐκκλησιαστικὸς μελετητὴς καὶ ρήτωρ, γνώστης τῆς φιλοσοφίας καὶ συγγραφεὺς, συγγράψας διάφορα ἔργα Ἱστορικοῦ καὶ Ἐκκλησιαστικοῦ περιεχομένου. Ἀπεβίωσεν ἐν Χανίοις τὴν 7-6-1935.

Ξένος Ἰωάννης: Ἅγιος, τιμώμενος εἰς μὲν τὴν Κυδωνίαν ὡς Ἀγ. Ἰωάννης Ἐρημίτης, εἰς δὲ τὴν Κίσαμον ὡς Ἀγ. Κύρ Ἰωάννης. Ἐγενήθη εἰς Σίβαν Πυργιωτίσης. Μετὰ τὴν ἐν ἔτει 961 ἀπελευθέρωσιν τῆς Κρήτης ὑπὸ τοῦ Νικηφ. Φωκᾶ, ἐχρησιμοποιήθη μετὰ τοῦ Ὁσίου Νίκωνος τοῦ «Μετανοεῖται» διὰ τὴν ἀναζωπύρησιν τῆς Ὁρθοδοξίας ἐν τῇ Νήσῳ, τὴν διοργάνωσιν ἐν αὐτῇ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καὶ τοῦ μοναστικοῦ βίου. Ὁ Ξένος ἀνέπτυξε μεγάλην δρᾶσιν εἰς τοὺς δύο Δυτικοὺς Νομοὺς τῆς Κρήτης, περιερχόμενος τούτους, κηρύττων τὸν Θεῖον λόγον, ἰδρύων Μονὰς, ὡς π.χ. τῶν Μυριοκεφάλων, Ἀζωγυρῆ κλπ. καὶ ἀνεγείρων Ναοὺς. Ἐσώθη ἡ ἀπὸ 20 Σεπτεμβρίου 1027 διαθήκη αὐτοῦ.

Ξεπαπαδάκης ἢ Ξεπάπας Γεώρ.: Ἐκ Τζιτζιφῆ Ἀποκορώνου καταγόμενος, ἠγωνίσθη ἡρωϊκῶς κατὰ τῶν Τούρκων κατακτητῶν, κατὰ τὴν περίοδον τῶν ἐτῶν 1821-1823 καὶ κατέστη ὁ φόβος τῶν Γενιτσάρων, περιερχόμενος ὅλα τὰ μέρη τῆς Κρήτης, πρὸς προάσπισιν τῶν τότε ραγιαδῶν Χριστιανῶν. Ἐφονεύθη, πολεμῶν εἰς τὸ φρούριον Γραμβούσης, τὸ 1823. Ἀναφέρεται ἐνδεικτικῶς ὑφ' ὅσων ἔγραψαν ἱστορικῶς περὶ τῆς ἐν Κρήτῃ περιόδου ταύτης.

Ξηρουχάκης Ἀγαθάγγελος : Ἐπίσκοπος Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου, κατὰ τὰ ἔτη 1936-58. Ἐγεννήθη εἰς Σούρην Ἀποκορώνου κατὰ Μάϊον 1872 καὶ ἀπεβίωσεν ἐν Χανίοις τὴν 24.2.1958, ταφείς εἰς τὴν Μοῦνην Γουβερνέττου Ἀκρωτηρίου. Ὡς ἐφημέριος τοῦ ἐν Βενετίᾳ Ὁρθοδόξου Ναοῦ, ἡσχολήθη μὲ τὴν ἔρευναν τῶν ἀρχείων τῆς Ἐνετικῆς Δημοκρατίας, συγγράφας σειρὰν ἀξιολόγων ἔργων καὶ μελετῶν, ἀναφερομένων εἰς τὴν Κρήτην κατὰ τὴν περίοδον τῆς Ἐνετοκρατίας. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Γερμαν. Κατοχῆς ἀνέπτυξεν ἐθνικὴν καὶ Κοινωνικὴν δρᾶσιν, προασπιζόμενος τοὺς κατοίκους, οὐ μόνον τῆς περιφερείας του, ἀλλ' ὁλοκλήρου τῆς Νήσου καὶ ἀγωνιζόμενος διὰ τὴν διάσωσιν τῶν πλείστων ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν συλλαμβανομένων. Κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1944 διωρίσθη Γενικὸς Διότης Κρήτης, διατελέσας τοιοῦτος, διὰ τὸ ὑπὸ τῶν Γερμανῶν κατεχόμενον ἔτι τμήμα τοῦ Νομοῦ Χανίων, μέχρι τῆς ἀπελευθερώσεως αὐτοῦ.

Παπαδάκης Γεώρ.-Λαρεντζάκης Ἀντ. : Θερμοὶ πατριῶται, καταγόμενοι ἐκ Λουτρακίου Κυδωνίας, εἶχον συγκροτήσει ἔνοπλον ὁμάδα, προβαίνοντες εἰς διαφόρους κατὰ τῶν Τούρκων ἐνεργείας, ἐν αἷς καὶ ἡ ἐξόντωσις ἐντὸς τῆς οἰκίας του τοῦ αἰμοβόρου τυράννου τῆς περιφερείας τῶν Τεβφηκ Μπάντρη, τὴν 11ην Δεκεμβρίου 1892. Διὰ τὸν φόνον τούτου κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ ἀπηγχονίσθησαν ἔξω τῆς πύλης τοῦ φρουρίου Χανίων, τὴν 7ην Ἰανουαρίου 1894, ἐπὶ Μαχμούτ Πασᾶ. Διὰ τὸν θάνατόν των ἐγράφησαν διάφορα λαϊκὰ ποιήματα.

Παπαμαλέκος : Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο εἶναι γνωστὸς ὁ ἐκ Βάμου τῆς Κρήτης ἠρωϊκὸς ἱερεὺς Ἐμμανουὴλ Μαλεκάκης, γεννηθεὶς τὸ 1864. Τὸ 1889, ὅτε ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις ἀπέστειλεν εἰς Κρήτην τὸν Σακὴρ Πασᾶν, μετὰ ἰσχυρῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων καὶ κατέλυσε τὸ αὐτόνομον τῆς νήσου πολίτευμα, ὁ Παπαμαλέκος ἀνῆλθεν εἰς τὰ ὄρη καὶ σχηματίσας σῶμα ἐκ δεκαπεντάδος ἐκλεκτῶν ἀνδρῶν, ἐπετίθετο κατὰ τῶν Τούρκων, τρομοκρατῶν αὐτοὺς καὶ περιορίζων τὰς αὐθαιρεσίας των, μέχρι τοῦ 1895, ὅτε ἤρξατο γενικωτέρα ἐπαναστατικὴ ἐν Κρήτῃ κίνησις, ἧς τὴν διεύθυνσιν ἀνέλαβεν ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως.

Ὁ Παπαμαλέκος καὶ ὡς μέλος τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης καὶ ὡς Ὀπλαρχηγὸς τῆς ἐπαρχίας του, διεκρίθη εἰς πλείστας μάχας διὰ τὸν ἡρωϊσμόν του μέχρι τοῦ 1898, ὅτε ἀνεγνωρίσθη ἡ Κρήτη ὡς ἡγεμονία. Ἐλθὼν μετὰ ταῦτα οὗτος εἰς Ἑλλάδα, διωρίσθη ἐφημέριος ἐν Πειραιεῖ, ἔνθα παρέμεινε μέχρι τοῦ τέλους 1916. Ἀπέθανεν ἐν Κρήτῃ τὸ 1917.

Παπαμαλέκος Λεωνίδας : Ἀδελφὸς τοῦ προηγουμένου, πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποίου ἐκλήθη καὶ οὗτος Παπαμαλέκος. Διεκρίθη διὰ τὸν ἡρωϊσμόν του κατὰ τὴν ἐπαναστατικὴν περίοδον 1889-1897. Τὸ 1912, σχηματίσας σῶμα Κρητῶν, συμμετέσχεν εἰς τὰς ἐν Μακεδονίᾳ πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἔπεσε γενναίως μαχόμενος εἰς τὴν μάχην τῆς Σιατίστης (4 Νοεμβρίου 1912).

Παπανικολῆς Δημήτ. (1790-1855) : Ψαριανὸς ναυτικός, ἀγωνιστὴς τῆς Ἑλλην. Ἐπαναστάσεως. Τὴν 27ην Μαΐου 1821, ἔκαυσε ἐν πλήρει ἡμέρᾳ, ἐντὸς τοῦ λιμένος τῆς Ἐρεσσοῦ, ἑχθρικὸν δίκροτον 74 πυροβόλων. Κατὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Ψαρῶν, ἐπολέμησε μετὰ μεγάλου ἡρωϊσμοῦ καὶ ἀνετίναξε μίαν τῶν πυριτιδαποθηκῶν. Ἐπίσης ἐπολέμησε κατὰ τὴν ναυμαχίαν τοῦ Γέροντος. Διωρίσθη κυβερνήτης βασιλικοῦ πλοίου, κατὰ δὲ τὸ 1843, ἐξελέγη πληρεξούσιος Ψαρῶν καὶ τὸ 1844 βουλευτὴς. Ἀπεβίωσε τὸ 1855.

«Παπανικολῆς» : Ὑποβρύχιον τοῦ Ἑλλην. Πολ. Ναυτικοῦ, ἀναπτύξαν ἐξαιρετικὴν δρᾶσιν κατὰ τὸν Ἑλληνοϊταλικὸν πόλεμον 1940-41, δι' ἀλλεπαλλήλων ἐπιθέσεων κατὰ Ἰταλικῶν νηοπομπῶν, ἐν συνεχείᾳ δὲ συνέχισε τὴν δρᾶσιν του, ἐνταχθέν, μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὸν συμμαχικὸν στόλον τῆς Μεσογείου.

Παστρικάκης Ἰωάννης : Τελειόφοιτος τῆς Σχολῆς Δοκίμων τοῦ Πολ. Ναυτικοῦ. Ἐπεσε, μαχόμενος κατὰ τὸν πόλεμον 1912-13, εἰς Χίον. Οὗτος ἔχει τιμηθῆ δι' ἀνδριάντος, ὅστις εὑρίσκεται εἰς τὴν Σχολὴν Δοκίμων, ὡς ἐπίσης καὶ δι' ἑτέρου, εὑρισκομένου εἰς Χίον καὶ εἰς τὸν τόπον ἀκριβῶς ἔνθα ἔπεσε μαχόμενος.

Πάτεροι ἢ Μαυροπάτεροι : Ἐπιφανὴς οἰκογένεια τῆς Κρήτης, ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Σκορδιλῶν, μετασχοῦσα εἰς ἀπά-

σας τὰς ἀπὸ τοῦ 13ου αἰῶνος ἐπαναστάσεις κατὰ τῶν Ἑνετῶν καὶ ἰδιαίτερος κατὰ τῶν Τούρκων.

Παττακὸς Μανούσος ἢ Μανούσακας: Ἐξ Ἰμβρου Σφακίων, Ἀρχηγὸς κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Δασκαλογιάννη. Τὸ 1774 ἐξεπόρθησε τὸν εἰς Ἐμπρόσθερον Ἀποκορώνου πύργον τοῦ αἰμοβόρου Γεντισάρου Ἀληδάκη, ἀναπετώσας οὕτω τὸ ἠθικὸν τῶν Κρητῶν.

Πιμπλῆς Ἐμμανουήλ, Νικ.: Ἐγεννήθη τὴν 1-12-1919, ἀπεφοίτησε τῆς Σχολ. Εὐελπίδων τὸ 1940. Ἐπολέμησεν εἰς τὸ Ἄλβαν. μέτωπον κατὰ τῶν Ἰταλῶν καὶ εἰς τὰς μάχας Ἀγιάς καὶ Γαλατᾶ Χανίων, κατὰ τῶν Γερμανῶν.

Κατὰ τὴν κατοχὴν ἔπαιξε πρωτεύοντα ρόλον εἰς τὴν ἀντίστασιν, ὀργανώσας παγκρήτιον δίκτυον κατασκοπείας διὰ λογαριασμόν τῶν συμμάχων, τὸ ὁποῖον ἔδρασε παραλλήλως καὶ ἀνεξαρτήτως τοῦ ἑτέρου δικτύου τῆς δυνάμεως 133. Τὸ ὄνομά του συνδέεται μὲ τὴν μάχην τοῦ Κουστογεράκου, τὴν ὁποίαν διηύθυνε, κατὰ τὰ τέλη Σβρίου 1943 καὶ τὴν διάσωσιν τῶν κατοίκων καὶ ἰδίως τῶν γυναικοπαίδων τῆς περιοχῆς, ἀπὸ τὴν ἀρξαμένην, διὰ τυφεκισμοῦ, ἐκτέλεσιν αὐτῶν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν. Ἐδολοφονήθη τὴν 17ην Ἰουλίου 1944, ἐνῶ μετέβαινε πρὸς ἐκτέλεσιν διαταχθείσης ὑπηρεσίας.

Πλαστήρας Νικόλαος: Στρατηγὸς τοῦ Ἑλλην. Στρατοῦ, μετασχὼν τοῦ πολέμου 1915-18 (Μακεδονικὸν μέτωπον) καὶ τῆς Μικρασιατικῆς ἐκστρατείας 1920-22, ἀναδειχθεὶς καὶ ἀναγνωρισθεὶς πανελληνίως διὰ τὸν ἠρωϊσμόν του. Μετὰ τὴν κατάρρευσιν τοῦ Μικρασιατικοῦ μετώπου ἠγήθη τοῦ ἐν Χίω καὶ Μυτιλήνῃ Ἐθνικοῦ κινήματος. Μετὰ τὴν Γερμαν. Κατοχὴν καὶ τὸ Δεκεμβριανὸν κίνημα τοῦ 1944, διωρίσθη Πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος, διατελέσας καὶ κοινοβουλευτικὸς τοιοῦτος κατὰ τὰ ἔτη 1950 καὶ 1951-52. Ἐκυβέρνησε τὴν χώραν εἰς δυσκόλους πάντοτε περιόδους μετὰ συνέσεως, πολιτικότητος καὶ δημοκρατικῆς διαθέσεως. Ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις τὴν 26-7-1953.

Πλάτων: Μέγας φιλόσοφος τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ἐγεννήθη εἰς Ἀθήνας τὸ 427 καὶ ἀπέθανε τὸ 347 π.Χ. Ἦτο μαθητὴς τοῦ Σωκράτους καὶ διδάσκαλος τοῦ Ἀριστοτέλους.

Είναι ὁ ἰδρυτὴς τῆς Ἀκαδημίας, ὅπου ἐδίδασκε καὶ συνέγραφε τὸν μεγαλειώδη κόσμον τῶν ἰδεῶν του, μέχρι βαθυτάτου γήρατος. Ὑπὸ τὸ ὄνομά του φέρονται 44 ἔργα. Τὸ ἔργον του ἐξακολουθεῖ νὰ ἀσκῆ βαθεῖαν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ πολιτισμοῦ.

Πλοίαρχοι τοῦ 1866: Οἱ κατὰ τὴν μεγάλην Κρητικὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1866-69, κυβερνητὰ ἐξωπλισμένων πλοίων, διὰ τῶν ὁποίων μετεφέροντο ἐκ τῆς ἐλευθέρου Ἑλλάδος, ἐν μέσῳ μυρίων κινδύνων, πάσης φύσεως ἐφόδια διὰ τοὺς Κρητάς, ἦτοι:

α) ὁ ἐξ Ὑδρας Θεοδόσιος Κιοσές, κυβερνήτης τοῦ πλοίου «Πανελλήνιον».

β) ὁ ἐκ Ψαρῶν Ἀνδρέας Κοτζιάς, κυβερνήτης τοῦ πλοίου «Ὑδρα».

γ) ὁ ἐξ Ὑδρας Νικόλ. Σαχτούρης, κυβερνήτης τοῦ πλοίου «Πανελλήνιον».

δ) ὁ Ἀναστ. Κουρεντής, κυβερν. τοῦ πλοίου «Ἀρκάδι».

ε) ὁ Νικόλ. Ἀγγελικάρας, κυβερν. τοῦ πλοίου »

στ) ὁ Βασίλειος Ὁρλώφ, κυβερν. τοῦ πλοίου »

ζ) ὁ Βασίλειος Σοφός, κυβερν. ἰστιοφόρου, ἀπαγχονισθεὶς τελικῶς ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Πολέντας Σταυριανός, Ἄνδρ. ἢ Σισανές: Ὀπλάρχηγός, μέλος τῆς Μεταπολιτ. Ἐπιτροπῆς καὶ πληρεξούσιος τῆς Κρητικῆς Πολιτείας, ἀποβιώσας τὴν 14-10-59 εἰς ἡλικίαν περὶ τοῦ 103 ἐτῶν. ἤρχισε τὴν ἐπαναστατικὴν του δρᾶσιν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1875, ἔλαβε δὲ μέρος εἰς διαφόρους μάχας τῆς ἐπαναστάσεως κατὰ τὰ ἔτη 1895-96, τραυματισθεὶς πολλάκις. Κατὰ τοὺς Βαλκαν. πολέμους 1912-13, ἔλαβε μέρος μὲ ἴδιον σῶμα εἰς τὸ μέτωπον τῆς Ἠπείρου, πολεμήσας εἰς τὰς μάχας τοῦ Δρίσκου, τοῦ Συρράκου, τῆς Ἀετορράχης κλπ. Τέλος, κατὰ τὴν Γερμ. Κατοχὴν, παρὰ τὸ γῆράς του, μετέσχε μετ' ἄλλων ὁμοχωρίων του εἰς συμπλοκὴν, παρὰ τὸ χωρίον Βαφὲ Ἀποκορώνου, μετὰ τῶν Γερμανῶν.

Πολυρρήνια: Μεγάλη πόλις εἰς τὴν Δυτικὴν Κρήτην. Ἐκεῖτο ἐπὶ τοῦ σημεριοῦ χωρίου Πολιόκαστρον, νοτίως τῆς κωμοπόλεως Καστέλλι Κισάμου, ἔνθα σώζονται τὰ εἰρεῖπια αὐτῆς καὶ τῆς Ἀκροπόλεως τῆς. Τὰ σωζόμενα εἰρεῖπια ἀνή-

κουσι κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν Ρωμαϊκὴν καὶ Μεσαιωνικὴν ἐποχὴν. Μεταξὺ τῶν λειψάνων τῆς πόλεως ταύτης συγκαταλέγεται τὸ ὑδραγωγεῖον, χρησιμοποιοῦμενον καὶ σήμερον, ἡ ὠχυρωμένη ἀκρόπολις, κειμένη εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὑπερκειμένου λόφου κλπ.

Πρόσκοποι : Διεθνῆς ὀργάνωσις, ἔχουσα παραρτήματα εἰς ὅλας τὰς χώρας καὶ σκοποῦσα τὴν ἠθικὴν καὶ κοινωνικὴν διαπαιδαγώγησιν τῆς νεολαίας. Ἐν Ἑλλάδι φέρει τὴν ὀνομασίαν «Σῶμα Ἑλλήνων Προσκόπων», ὅπερ ἔχει παραρτήματα εἰς ὅλας τὰς πόλεις καὶ κωμοπόλεις τῆς χώρας. Πλεῖστα μέλη τοῦ Σώματος διεκρίθησαν ἐν τῇ Κοινωνίᾳ καὶ κατὰ τοὺς διαφοροὺς πολέμους.

Πυθαγόρας, (580-500 π.Χ.): Μέγας Ἕλληνας φιλόσοφος, γεννηθεὶς εἰς Σάμον καὶ ἀποθανὼν εἰς Μεταπόντιον τῆς Ἰταλίας, εἰς ἡλικίαν 80 ἐτῶν. Τὸ ὑπ' αὐτοῦ διατυπωθὲν Πυθαγόρειον θεώρημα καὶ αἱ ἐφαρμογαὶ του εἶναι τὸ θεμέλιον τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ.

Ὁ Πυθαγόρας ἐσπούδασε 22 ἔτη εἰς Αἴγυπτον καὶ 12 εἰς Βαβυλῶνα. Ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰς ἡλικίαν 56 ἐτῶν, ἐπισκεφθεὶς τὴν Δῆλον, τὸ Ἴδαϊον Ἄντρον τῆς Κρήτης καὶ τέλος τὸ Μαντεῖον τῶν Δελφῶν, εἰς τὸ ὅποιον ἐνεφύσησε νέαν πνοήν. Τέλος ἀπῆλθεν εἰς Ἰταλίαν, ὅπου ἵδρυσεν ἐν Κρότωνι τὴν Πυθαγόρειον Σχολὴν καὶ τὸν Πυθαγόρειον Θεσμόν, διατηρηθέντα 200 ἔτη μετὰ τὸν θάνατόν του.

Σκουλάς Ἰωάννης, Μιχ. : Ἐγεννήθη εἰς Λάκκους Κυδωνίας τὴν 9ην Δεκεμβρίου 1842. Μετέσχεν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1866-69, τιμηθεὶς ἀλληλοδιαδόχως μὲ τὺς βαθμοὺς τοῦ Ἐκατοντάρχου, Πεντακοσιάρχου καὶ Χιλιάρχου. Συμμετέσχε, μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Νικολάου, σηματοφόρου καὶ 12 ἄλλων, εἰς τὴν δι' ὑπονόμου ἀνατίναξιν καὶ ἄλωσιν τοῦ πολεμικοῦ πύργου Σκηνέ, τὴν νύκτα τῆς 26ης πρὸς τὴν 27ην Ἀπριλίου 1868. Κατὰ τὸ ἔτος 1868 ἐξελέγη παρὰ τῆς ἐπαρχίας του μέλος τῆς τμηματικῆς ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς, ἐδρευούσης εἰς Σφακιά. Τὸ ἔτος 1873 ἐξελέγη βουλευτὴς Κυδωνίας διὰ δύο ἔτη, ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1875. Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1877-78 ἐξελέ-

γη πληρεξούσιος τῆς ἐπαρχίας παρὰ τῇ Γενικῇ τῶν Κρητῶν Συνελεύσει, ἀκολούθως πρόεδρος τῆς Τμηματικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τέλος μέλος τοῦ παρὰ τῇ Συνελεύσει δικαστηρίου. Τὸ ἔτος 1887, ἐξελέγη δημογέρων Λάκκων, ἐπὶ τριετίαν. Τὸ 1889 μετέσχεν, ὡς πληρεξούσιος Κυδωνίας, τῆς εἰς Στύλον Ἀποκορώνιου ἐπαναστατικῆς Συνελεύσεως, μετὰ τὴν ἀποτυχίαν δὲ τῆς ἐπαναστάσεως ἐξεπατρίσθη, μεταβὰς εἰς Ἀθήνας, μετὰ τῶν ἄλλων συνεργατῶν, δι' ἀτμοπλοίου, σταλέντος ἐπίτηδες εἰς Σούγιαν ὑπὸ τῆς Ἑλλην. Κυβερνήσεως. Τὸ ἔτος 1895 ἐξελέγη διὰ τρίτην φοράν βουλευτὴς Κυδωνίας ἐπὶ διετίαν. Ὁταν ἐξεργράγη τελευταία ἐπανάστασις τοῦ 1895-98, συνεκρότησε καὶ ὠργάνωσεν ὑπὸ ἰδίου σημαίαν, σῶμα ἐπιλέκτων Λακκιωτῶν, μετασχὼν τῶν μαχῶν Καστελλίου, Λιβαδιῶν, Κερατειδίου κλπ. Τὸ ἔτος 1904 ἀνεγνωρίσθη ἀγωνιστὴς Α' τάξεως, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 40 φύλλου τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως. Τὸ ἔτος 1911 ἐξελέγη πληρεξούσιος Κυδωνίας ὑπὸ τῆς ἐπαναστατικῆς Συνελεύσεως. Ἀπεβίωσε τὴν 24ην Ἀπριλίου 1924 ἐν Χανίοις, ταφείς δημοσίᾳ δαπάνῃ.

Σ ὕ ρ ο ς : Νῆσος τῶν Κυκλάδων, περιθάλασσα κατὰ πάσας τὰς ἀπὸ τὸ 1866—68 ἐπαναστάσεις τῆς Κρήτης, τοὺς εἰς αὐτὴν καταφυγόντας Κρήτας πρόσφυγας, κυρίως γέροντας καὶ γυναικόπαιδα. Ὑπῆρξεν ἐπὶ τινα χρόνον, κατὰ τὴν ἐπανάστασιν 1866, ἔδρα τῆς συσταθείσης ἐν Ἑλλάδι Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ Ἀγῶνος.

Τά λ ω ς : Μυθικὸς ἦρωρ τῆς Κρήτης, κατασκευασθεὶς ἐκ χαλκοῦ ὑπὸ τοῦ Ἡφαίστου, δευτέρος εἰς τὴν σειράν τῶν Βασιλέων τῆς Κρήτης. Κατὰ τὴν Μυθολογίαν, ὁ Τάλως περιήρχετο τρίς τῆς ἡμέρας τὴν Κρήτην ἀποκρούων διὰ τοῦ πυρός, πᾶσαν ἐχθρικὴν ἀπόβασιν. Λέγεται ὅτι ἀπέθανεν δηλητηριασθεὶς ὑπὸ τῆς Μηδείας.

Τζανακάκης Ἐμμανουήλ : Στρατηγός, ἐκ τοῦ χωρίου Ἐλος Κισάμου Χανίων, γεννηθεὶς τὸ 1886. Ἐξεληθὼν τῆς Σχολῆς τῶν Ὑπὸκῶν τὸ 1912 ὡς Ἀνθ' γός μετέσχε τῶν Βαλκανικῶν πολέμων 1912-13 καὶ τοῦ Α' παγκοσμίου πολέμου ὡς διοικητὴς τάγματος. Κατὰ τὰ ἔτη 1931-33 διτέλεσε Φρούραρχος Ἀθηνῶν. Τὸ 1941 κατήλθεν εἰς Κρήτην διορισθεὶς Ὑ-

πουργός τῶν Στρατιωτικῶν τῆς Κυβερν. Τσουδεροῦ. Μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν κατάλυσιν τῆς Κρήτης, ἔφυγεν εἰς Μέσσην Ἀνατολήν, ὅπου ὠργάνωσε τὸν ἐκεῖ συγκροτηθέντα Ἑλληνικὸν στρατόν. Ἀπεβίωσε τὸ 1944.

Φαλάσαρνα: Ἀρχαία πόλις τῆς Κρήτης, κειμένη εἰς τὸ βορειοδυτικὸν ἄκρον τῆς Νήσου, παρὰ τὴν χερσόνησον Γραμβούσης, ὅπου σώζονται πολλὰ ἑρείπια καὶ μέρος τοῦ τείχους.

Φλέμινγκ Ἀλέξανδρος (Fleming, 1881-1955): Ἄγγλος βακτηριολόγος, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Λονδίνου. Τὸ 1928 ἀνεκάλυψεν, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν Τσαῖην καὶ Φλόρυ, τὴν πενικιλίνην, τὸ δὲ 1945 ἔλαβεν, ὁμοῦ μετὰ τῶν ἀνωτέρω, τὸ βραβεῖον ΝΟΜΠΕΛ τῆς Ἰατρικῆς. Τὸ 1952 ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἣ δὲ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, εἰς πανηγυρικὴν συνεδρίασιν τὸν ἀνεκήρυξε ξένον ἐταῖρον αὐτῆς. Ἀνεκηρύχθη ἐπίτιμος διδάκτωρ πολλῶν Πανεπιστημίων καὶ μέλος πλείστων ἐπιστημονικῶν Ἑταιριῶν.

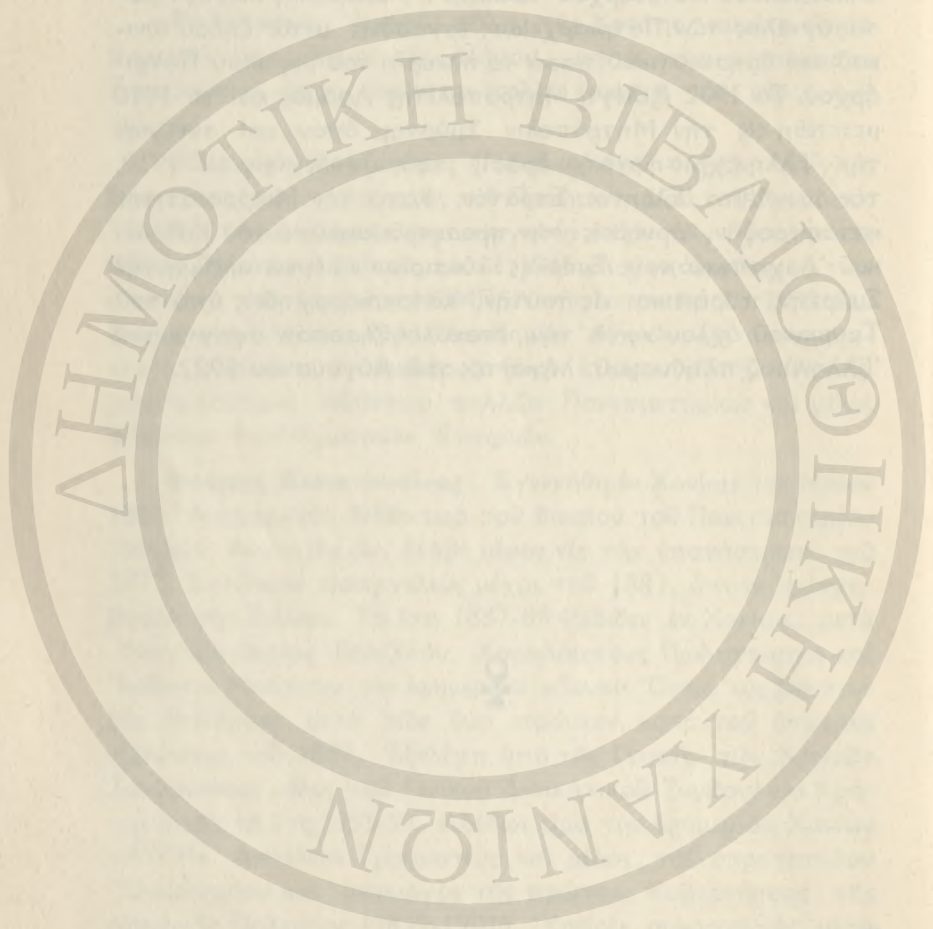
Φούμης Κωνσταντῖνος: Ἐγενήθη ἐν Χανίοις τὸν Μάϊον 1860. Ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τοῦ δικαίου τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Φοιτητῆς ὢν, ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1877. Διετέλεσεν εἰσαγγελεὺς μέχρι τοῦ 1885, ὅποτε ἐξελέγη βουλευτὴς Σελίνου. Τὰ ἔτη 1887-89 ἐξέδιδεν ἐν Χανίοις, μετὰ τῶν Ἐλευθερίου Βενιζέλου, Χαραλάμπους Πωλογιώργη καὶ Ἰωάννου Μοάτσου τὴν ἐφημερίδα «Λευκά Ὅρη». Ὡς βουλευτῆς ἀντέδρασε, μετὰ τῶν δύο πρώτων, κατὰ τοῦ ἀτυχοῦς κινήματος τοῦ 1889. Ἐξελέγη ὑπὸ τῆς Γενικῆς τῶν Κρητῶν Συνελεύσεως μέλος τοῦ Γενικοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου Κρήτης κατὰ τὰ ἔτη 1895-97, ἐκδίδων ἅμα τὴν ἐφημερίδα Χανίων «ΑΥΓΗ». Διετέλεσε Γραμματεὺς καὶ μέλος τοῦ στρατοπέδου Ἀκρωτηρίου καὶ ὑπουργὸς τῆς πρώτης Κυβερνήσεως τῆς Κρητικῆς Πολιτείας (1899-1901). Ὑπῆρξε συναρχηγὸς μετὰ τῶν Ἐλευθ. Βενιζέλου καὶ Κων. Μάνου, τῆς ἐπαναστάσεως Θερίσου (1905), μέλος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ (1909-10), βουλευτῆς εἰς Ἀθήνας καὶ γερουσιαστῆς. Ἀπεβίωσε τὴν 3ην Ἰανουαρίου 1942 εἰς Χανιά Κρήτης.

Χρυσόστομος Σμύρνης: Ἐκ τῆς οἰκογενείας Καλαφάτη. Ἐγεννήθη τὸ 1867 εἰς τὸ χωριὸν Τρίλια τῆς Βιθυνίας καὶ ἐσπούδασεν εἰς τὴν Θεολογικὴν σχολὴν Χάλκης. Τὸ 1897, ἐπὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ', διορίσθη Μέγας Πρωτοσύγκελος τῶν Πατριαρχείων, ἐργασθεὶς μετὰ ζήλου ἐθνικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ μεγάλου Πατριάρχου. Τὸ 1902 ἐξελέγη Μητροπολίτης Δράμας καὶ τὸ 1910 μετετέθη εἰς τὴν Μητρόπολιν Σμύρνης, ὅπου καὶ συνέχισε τὴν Ἑλληνοχριστιανικὴν δράσιν αὐτοῦ, ὑποδεχθεὶς τὸ 1919, τὸν ἀφιχθέντα Ἑλληνικ. Στρατόν. Κατὰ τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν, ἀρνήθει τὴν προσφερθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Καθολικοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σμύρνης εὐκαιρίαν νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Σμύρνην, παρέμεινεν εἰς αὐτήν, κατακρεουργηθεὶς ὑπὸ τοῦ Τουρικοῦ ὄχλου κατὰ τὴν ἐπακολουθήσασαν σφαγὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ, λήγοντος τοῦ Αὐγούστου 1922.

Σημειώσεις:

Ὡς καὶ ἐν τῷ εἰσαγωγικῷ σημειώματι τοῦ παρόντος ἀναφέρομεν, ὑπολείπονται πλεόν τῶν 40 ὁδῶν πρὸς ὀνοματοθεσίαν, διὰ τὰς ὁποίας θὰ εἰσηγηθῆ εἰς τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον Χανίων ἢ ἐπὶ τούτῳ συσταθεῖσα ἐπιτροπή.

The page contains faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the paper. The text is arranged in several paragraphs, but the characters are too light and blurry to be transcribed accurately.

25
3-2

